

Sosyal Medyada İkincil Kimlikler: Lise Öğrencilerinin İkincil (Priv) Instagram Hesaplarının Anlamı

Ayşe Nesrin KOZAN^{*1}, Nefin Dilşad CANDAR², Burak AYDOĞAN³

^{1,2,3}Salihli Bilim ve Sanat Merkezi, 45300, Manisa, Türkiye

¹(ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-7185-5483>)

²(ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-9429-8120>)

³(ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6604-4776>)

(Alınış / Received: 06.04.2026, Kabul / Accepted: 30.07.2026, Online Yayınlanma / Published Online: 31.07.2026)

* nsrnkzn.10@gmail.com, b_avdogan@windowslive.com

Öz: İnsanlık, tarih boyunca ortak ihtiyaçlarını karşılamak ve çevresel koşullara uyum sağlamak amacıyla bir arada yaşamış, süregelen bu durum toplumsal yaşamın temelini oluşturmuştur. Teknolojinin ve dijital platformların gelişmesi, toplumsallaşma süreçlerini yeniden şekillendirerek bireylerin sosyal medya aracılığıyla kendilerini ifade etme ve toplumsal alanda yer edinme biçimlerinde önemli değişimlere yol açmıştır. Bu değişimlerden biri de gençler arasında yaygınlaşan priv hesap kullanımıdır. Bu araştırma, lise öğrencilerinin priv hesap kullanım oranlarını belirlemeyi ve priv hesapların gençler için taşıdığı anlamı ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma, açıklayıcı sıralı karma yöntem deseniyle yürütülmüştür. İlk aşamada, ilçedeki farklı lise türlerinden tabakalı örnekleme yöntemiyle seçilen 1351 öğrenciye priv hesap kullanım oranlarını belirlemek amacıyla anket uygulanmıştır. Nicel veriler SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgulara göre lise öğrencilerinin %52,4'ünün priv hesap kullandığı belirlenmiştir. İkinci aşamada, nicel bulguları derinlemesine açıklamak amacıyla priv hesap kullanan ve görüşmeye gönüllü öğrenciler arasından cinsiyet ve okul türleri dikkate alınarak seçilen 25 öğrenciyle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme verileri içerik analizi tekniğiyle MAXQDA yazılımı kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, priv hesapların daha bireysel ve samimi bir ortam oluşturarak sosyal etkileşimleri özelleştirdiğini ortaya koymuştur. Araştırma sonuçları, ebeveynler, eğitimciler ve bireysel kimlik inşası süreçlerini inceleyen araştırmacılar için priv hesapların, gençlerin kimlik oluşumuna ve toplumsallaşma süreçlerine katkılarını anlamak açısından yeni bir bakış açısı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Priv Hesaplar, Lise Öğrencileri, Kimlik İnşası, Toplumsallaşma.

Secondary Identities on Social Media: The Meaning of High School Students' Secondary (Private) Instagram Accounts

Abstract: Human beings have lived together throughout history in order to meet their common needs and adapt to environmental conditions, and this coexistence has formed the foundation of social life. The development of technology and digital platforms has reshaped socialization processes, leading to significant changes in how individuals express themselves and establish a presence in the social sphere through social media. One of these changes is the widespread use of private accounts among adolescents. This study aims to determine the rate of private account usage among high school students and to reveal the meaning these accounts hold for young people. The study was conducted using an explanatory sequential mixed methods design. In the first phase, a survey was administered to 1351 students selected through stratified sampling from different high school types in the district to determine private account usage rates. Quantitative data were analyzed using SPSS software. The findings revealed that 52.4% of high school students use private accounts. In the second phase, semi-structured interviews were conducted with 25 students who used private accounts and volunteered to participate, selected with consideration of gender and school type to explain the quantitative findings in depth. Interview data were analyzed using content analysis with MAXQDA software. The findings revealed that private accounts create a more individual and intimate environment, thereby personalizing social interactions. The results provide a new perspective for parents, educators, and researchers

interested in individual identity construction, offering insights into how private accounts contribute to adolescents' identity development and socialization processes.

Keywords: Social Media, Secondary Identities, Private Accounts, High School Students, Identity Construction, Socialization

Bu araştırma için gerekli olan etik kurul izni İzmir Bakırçay Üniversitesi Sosyal, Beşerî, Fen ve Mühendislik Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulu tarafından 24.02.2026 tarih ve 52 sayılı kararı ile alınmıştır.

1. Giriş/ Introduction

İnsan, varoluşundan itibaren yaşamını sürdürebilmek için diğer insanlarla birlikte yaşayan ve toplumsal ilişkiler içinde varlığını sürdüren sosyal bir varlıktır. Bu nedenle toplumsallaşma, insan yaşamının temel özelliklerinden biri olarak kabul edilmektedir. Aristoteles de insanın bu niteliğini “insan doğası gereği politik bir hayvandır” sözüyle açıklamaktadır (Aristoteles, 2008, s. 9). Aristoteles bu ifade ile insanın toplumsal bir varlık olduğunu ve “polis”lerde yani şehir-devletlerde topluluklar halinde yaşamak için yaratıldığını savunur (Göze, 2005). Aristoteles’in insanın sosyal bir varlık olduğu tespiti, insanlık tarihine baktığımızda da doğrulanmaktadır. İçli’ye (2002) göre insanlık tarihi incelendiğinde, bireylerin ortak ihtiyaçlarını karşılamak, güvenliklerini sağlamak ve yaşadıkları çevrenin zorluklarıyla baş edebilmek amacıyla birlikte yaşamayı tercih ettikleri görülmektedir. Bu ihtiyaç, bireylerin birbirine güvenmesi ve birlikte hareket etmesi zorunluluğunu doğurarak toplumsal yaşamın temelini oluşturmuştur.

Toplumsallaşma günümüz dünyasında farklı biçimlerde kendini göstermektedir. Tarihsel süreçte bireylerin toplumsallaşması öncelikle aile ve yakın çevreden başlayarak gerçekleşirken, örgün eğitimin yaygınlaşması ve kitle iletişim araçlarının gelişmesiyle toplumsallaşma süreci daha geniş çevrelere ulaşmış ve daha hızlı gerçekleşmeye başlamıştır. Ancak 21. yüzyılda teknolojinin hızla gelişmesi ve insan-makine etkileşiminin artması ile kitle iletişim araçları ve dijital platformlar aracılığıyla toplumsallaşma yeni bir boyut kazanmıştır. Özellikle genç bireyler bu değişimi akranlarıyla olan ilişkilerinde daha yoğun yaşamaktadır. Akranlarla geçirilen zaman, bireylerin toplumdaki rollerine hazırlanmalarına ve sosyal beceriler geliştirmelerine yardımcı olurken, kitle iletişim araçları da bu süreci desteklemektedir (Kurt, 2012). Kitle iletişim araçlarının etkisiyle hızlanan sosyalleşme süreci, sosyal medya platformlarının ortaya çıkmasıyla farklı bir boyuta taşınmıştır.

Sosyal medya, bireylerin sosyalleşme ve toplumsal alanda var olma biçimlerini kökten değiştirmiştir. Geleneksel anlamda var olan toplumsal alanın zaman ve mekân sınırlarının yerini dijital ortamda sürekli bir görünürlük arzusu almıştır. Böylece fiziksel ortamda kurulan sosyal ilişkilerin önemli bir bölümü dijital platformlara taşınmış, bireylerin sosyallik anlayışı da bu dönüşüm doğrultusunda yeniden şekillenmiştir (Eraslan, 2013). Bu dönüşüm, bireylerin kendilerini ifade etme biçimlerini de etkileyerek özellikle sosyal medya platformlarında fotoğraf ve içerik paylaşımını dijital kimlik sunumunun önemli bir parçası hâline getirmiştir (Özdemir, 2015).

Sosyal medya, dar anlamda bireyleri internet üzerinden sanal ortamda bir araya getiren; geniş anlamda ise bireylerin açık ya da yarı açık profiller oluşturmaya, bu profiller üzerinden diğer kullanıcılarla bağlantı kurmasına, dosya paylaşmasına ve başkalarının profillerine erişmesine olanak sağlayan web tabanlı bir hizmettir (Olgun, 2015). Günümüzde sosyal medya, kişilerarası iletişim biçimlerinde, toplumsal ilişkilerin gelişmesinde ve yaygınlaşmasında, hatta kamuoyu oluşumunda önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle sosyal medyanın kullanıcılarının benlik ve kimlik üretiminde bir temsil aracına dönüşmesi, sosyal medyanın bireylerin gündelik yaşam pratikleri üzerinde dönüştürücü bir etki oluşturmaya neden olmaktadır. Sosyal medya platformlarının bireylere hem geniş kitlelerle hem de daha sınırlı sosyal çevrelerle etkileşim kurma olanağı sunması, kullanıcıların kendilerini ifade etme biçimlerini çeşitlendirmiştir. Böylece bireyler, farklı hedef kitlelere yönelik farklı hesaplar aracılığıyla kimlik sunumlarını yönetebilmektedir (Göker, 2015). Özellikle genç bireyler sosyal medya platformlarını sadece sosyal görünürlük kazanmak için değil, aynı zamanda daha samimi ve özgün bir iletişim kurmak için de kullanmaktadır.

Bu bağlamda gençler arasında yaygınlaşan “priv” (private) hesaplar, sahte (fake) hesaplardan farklı olarak gerçek kullanıcıların sahip olduğu ancak daha sınırlı bir takipçi kitlesine hitap eden ikincil sosyal medya hesaplarını ifade etmektedir. Bu hesaplar anonim bir kimlik oluşturma amacı taşımamakta; aksine bireylerin ana hesaplarında paylaşmayı tercih etmedikleri daha kişisel, gündelik ve samimi içerikleri yalnızca güvencedikleri kişilerle paylaşmalarına olanak sağlamaktadır. Çakar ve Can’a (2022) göre özellikle lise ve üniversite çağındaki gençler, aile üyeleri veya daha geniş takipçi kitlesinin görmesini istemedikleri içerikleri paylaşabilmek amacıyla ikinci bir hesap oluşturmakta; bu hesaplarda yalnızca yakın arkadaşlarını bulundurarak kendilerini daha rahat ve güvende hissettiklerini ifade etmektedirler.

İkincil (priv) hesaplar, özellikle gençler arasında güven duyulan küçük bir çevreye hitap eden, bireylerin daha kişisel ve samimi içeriklerinin bulunduğu, ana hesaplarına kıyasla daha sık ve çok paylaşımın bulunduğu hesaplardır ve gençler arasında “priv” hesap olarak kullanılmaktadır. Bu sebeple araştırmanın geri kalan kısmında “priv” hesap ifadesi kullanılacaktır.

Sosyal medya platformlarında kimlik, bireyin çevrimdışı yaşamından bütünüyle bağımsız ve sabit bir yapı olarak değil; farklı hedef kitlelere, ilişki ağlarına ve platformların sunduğu teknik olanaklara göre yeniden düzenlenen dinamik bir süreç olarak değerlendirilebilir. Özellikle Instagram gibi görsel ağırlıklı platformlar, kullanıcıların paylaşacakları görsel ve metinsel içerikleri seçmelerine, düzenlemelerine ve belirli bir izlenim doğrultusunda sunmalarına imkân tanımaktadır. Bu durum, sosyal medya kullanıcılarının yalnızca içerik üretmelerini değil, aynı zamanda kendileri hakkında oluşturmak istedikleri algıyı da biçimlendirmelerini mümkün kılmaktadır (Selimoğlu ve Pehlivan Sarı, 2025).

Bu çerçevede ana hesap ve priv hesap ayrımı, bireyin “gerçek” ve “sahte” olmak üzere iki ayrı kimliğe bölünmesi olarak değerlendirilmemelidir. Söz konusu ayrım, daha çok bireylerin farklı takipçi gruplarına ve sosyal ilişki çevrelerine yönelik farklı öz-sunum biçimleri geliştirmesiyle ilişkilendirilebilir. Ana hesabın daha geniş bir takipçi kitlesine açık olması, kullanıcıların içeriklerini daha seçici ve kontrollü biçimde paylaşımlarına neden olabilirken priv hesap, daha seçici tutumla sınırlandırılmış bir sosyal çevreye yönelik daha gündelik, kişisel veya samimi paylaşımların yapılabildiği bir alan işlevi görebilmektedir.

Goffman’ın dramaturjik yaklaşımı, bu farklılaşmayı anlamlandırmak için uygun bir kuramsal çerçeve sunmaktadır. Goffman’a göre bireyler, toplumsal etkileşimler sırasında başkaları üzerinde oluşturmak istedikleri izlenimi yönetmekte; içinde bulundukları sosyal ortamın özelliklerine göre davranışlarını ve kendilerini sunma biçimlerini düzenlemektedir. Bu yaklaşımda benlik, durağan ve değişmez bir özellikten ziyade, toplumsal etkileşim içerisinde ortaya çıkan ve bağlama göre biçimlenen bir sunum olarak ele alınmaktadır. Goffman’ın ifadesiyle benlik, “sergilenen bir sahneden dağınık olarak doğan dramatik bir etkidir” (Goffman, 2014).

Bu bakımdan ana hesaplar, daha geniş ve farklı sosyal çevreleri bir araya getiren yapıları nedeniyle, bireylerin daha özenli ve denetimli bir benlik sunumu gerçekleştirdikleri alanlar olarak düşünülebilir. Buna karşılık priv hesaplar, takipçi kitlesinin daha sınırlı olması nedeniyle bireylerin sosyal medya üzerindeki görünürlüklerini seçici biçimde düzenlemelerine imkân sağlayabilmektedir. Böylece kullanıcılar, ana hesaplarında paylaşmayı uygun görmedikleri gündelik deneyimlerini, mizahi içeriklerini, duygusal paylaşımlarını veya daha kişisel düşüncelerini yalnızca yakın gördükleri kişilerle paylaşabilmektedir.

Priv hesapların bu niteliği, çevrimiçi mahremiyet bakımından da önem taşımaktadır. Mahremiyet burada yalnızca bilgiyi gizleme davranışı olarak değil; bireyin hangi içeriği, kimlerle ve hangi sosyal bağlamda paylaşacağına karar verme süreci olarak değerlendirilebilir. Bu yönüyle priv hesaplar, gençlerin sosyal medya ortamındaki görünürlük sınırlarını belirlemelerine, sosyal ilişkilerini farklılaştırmalarına ve benlik sunumlarını hedef kitleye göre yeniden düzenlemelerine olanak sağlayan dijital alanlar olarak görülebilir. Bununla birlikte, priv hesapların gençler tarafından ne şekilde kullanıldığı, hangi anlamlarla ilişkilendirildiği ve bu kullanım deneyimlerinin sosyal yaşamla nasıl bağlantılandığına ilişkin çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir.

Bu araştırma, öğrencilerin sosyal medyada priv hesap kullanım deneyimlerini derinlemesine inceleyerek bu boşluğu doldurmayı ve elde edilen bulgular doğrultusunda ebeveynlere ve araştırmacılara yeni bakış açıları sunmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada “Lise öğrencilerinin sosyal medyadaki priv hesap kullanma durumu nedir ve lise öğrencileri kullandıkları priv hesaplara ne tür anlamlar yüklüyorlar?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu temel araştırma sorusunu yanıtlamak için aşağıdaki alt sorular oluşturulmuştur:

1. Lise öğrencilerinin sosyal medya ve priv hesap kullanma oranları nedir?
2. Lise öğrencileri sosyal medyada kullandıkları priv hesaplara ne tür anlamlar yüklüyorlar?

2. Yöntem

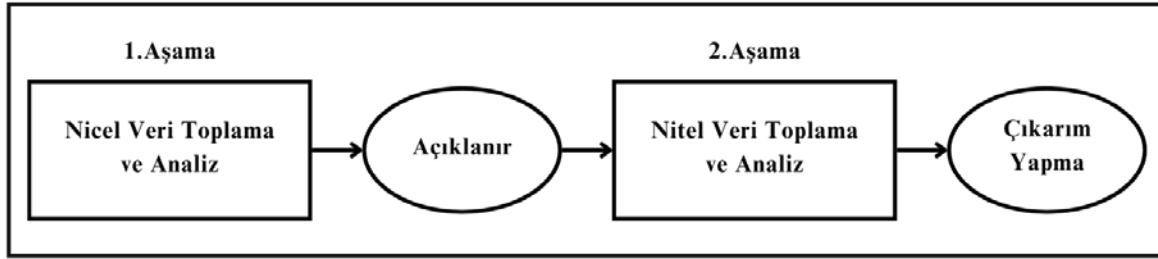
Bu bölümde araştırma yöntemi ve deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın yöntemi ve deseni

Bu çalışma, karma yöntem araştırması yaklaşımı ile yürütülmüştür. 1990’lı yılların başından itibaren sosyal ve eğitim bilimlerinde karma yöntem araştırmalarına olan ilgi giderek artmıştır (Baki ve Gökçek, 2012). Karma yöntem, nicel ve nitel veri toplama ile analiz tekniklerini bir arada kullanarak her iki yaklaşımın güçlü yönlerinden yararlanmayı amaçlamaktadır. Bu yaklaşım, araştırma probleminin yalnızca tek bir yöntemle değil, birden fazla yöntemin birlikte kullanılmasıyla daha kapsamlı ve derinlemesine anlaşılabilceği varsayımına dayanmaktadır (Creswell, 2021).

Karma yöntem araştırmalarında araştırma amacına göre farklı desenler kullanılabilir. Bu araştırmada ise açıklayıcı sıralı desen tercih edilmiştir. Creswell (2021), açıklayıcı sıralı deseni; nicel verilerin öncelikle toplanıp incelendiği, ardından bu bulguların daha kapsamlı bir biçimde yorumlanabilmesi için nitel verilerin derlendiği iki basamaklı bir süreç olarak ele almaktadır. Bu doğrultuda araştırmada öncelikle nicel veriler toplanarak analiz edilmiş, ardından nicel

bulguların daha derinlemesine yorumlanabilmesi amacıyla nitel veriler elde edilmiş ve analiz edilmiştir. Araştırmada uygulanan açıklayıcı sıralı deseni temsil eden diyagram aşağıda sunulmuştur.

Şekil 1. Açıklayıcı Sıralı Desen (Creswell, 2021)

Bu araştırmada açıklayıcı sıralı karma yöntem deseninin tercih edilmesinin temel nedeni, lise öğrencilerinin priv hesap kullanımının yalnızca kullanım oranları üzerinden açıklanmasının yeterli görülmemesidir. Bu kapsamda araştırmanın ilk, nicel aşamasında lise öğrencilerinin priv hesap kullanım yaygınlığı ile bu kullanımın bazı demografik ve okul temelli değişkenlere göre dağılımı belirlenmiştir. Nicel aşamadan elde edilen bulgular doğrultusunda ikinci, nitel aşamada ise öğrencilerin priv hesapları hangi amaçlarla kullandıkları, ana hesap ile priv hesap arasındaki ayrımı nasıl anlamlandırdıkları ve bu hesapların mahremiyet, yakınlık ve kendini ifade etme açısından onlar için ne ifade ettiği derinlemesine incelenmiştir.

Böylece araştırmada nicel ve nitel veriler birbirini tamamlayacak biçimde kullanılmıştır. Nicel veriler, priv hesap kullanımının ne ölçüde yaygın olduğunu, hangi öğrenci gruplarında (okul türü, sınıf düzeyi ve cinsiyet) daha sık görüldüğünü ortaya koyarken; nitel veriler öğrencilerin bu kullanım biçimine yükledikleri anlamları, motivasyonlarını ve deneyimlerini açıklamıştır. Sonuç olarak açıklayıcı sıralı karma yöntem deseni sayesinde araştırmada yalnızca “ne kadar” ve “kimler tarafından” kullanıldığı değil, aynı zamanda “nasıl” ve “neden” kullanıldığı da bütüncül bir bakış açısıyla ortaya konulmuştur.

2.2. Çalışma grubu

Bu araştırmanın ilk aşaması olan nicel veri toplama sürecinde araştırma evrenini, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında ilçedeki nitelikli liseler, Anadolu liseleri ve meslek liselerinde öğrenim gören lise öğrencileri oluşturmaktadır. İlçede iki nitelikli lise, dört Anadolu lisesi ve dört meslek lisesi olmak üzere toplam on lise bulunmaktadır. Araştırmanın örneklemini bu evrenden tabakalı örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Tabakalı örnekleme, katılımcıların, evrenin belirli alt gruplarını temsil edecek şekilde seçilmesine olanak sağlamaktadır (Ekiz, 2017).

Araştırmada farklı lise türlerinin örnekleme temsili edilmesini sağlamak amacıyla okullar nitelikli lise, Anadolu lisesi ve meslek lisesi olmak üzere üç tabakaya ayrılmıştır. Tabakalı örnekleme yönteminin tercih edilmesinin temel nedeni, lise türlerine göre öğrencilerin sosyal medya ve priv hesap kullanım durumlarının farklılaşabileceği düşüncesidir.

Nitelikli lise ve Anadolu lisesi tabakalarında yer alan okullar arasından birer okul seçkisiz olarak araştırmaya dâhil edilmiştir. Meslek lisesi tabakasında ise öğrencilerin cinsiyet bakımından da temsili edilmesini sağlamak amacıyla kız meslek lisesi ve karma meslek lisesi alt tabakaları oluşturulmuş; bu alt tabakalarda yer alan okullar arasından birer okul seçkisiz olarak belirlenmiştir. Okulların seçkisiz belirlenmesinde, ilgili tabakada yer alan okullar listelenmiş ve her okula numara verilerek kura yöntemi kullanılmıştır. Böylece araştırmanın nicel aşaması; bir nitelikli lise, bir Anadolu lisesi, bir kız meslek lisesi ve bir meslek lisesi olmak üzere toplam dört okulda yürütülmüştür. Araştırmaya alınan okullarda öğrenim gören ve uygulama günü okulda bulunan öğrencilerden gönüllü katılım gösterenlere anket uygulanmıştır.

Bu yöntem sayesinde farklı lise türlerinde öğrenim gören öğrencilerin sosyal medya kullanımı ve priv hesaplarına ilişkin verilerinin daha geniş bir çerçevede temsili edilmesi sağlanmıştır. Bununla birlikte, her tabakadan sınırlı sayıda okulun araştırmaya dâhil edilmesi, bulguların ilçedeki tüm lise öğrencilerine genellenmesinde dikkatli olunmasını gerektirmektedir.

Nicel verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular, nitel araştırma aşamasında gerçekleştirilecek görüşmeler için altyapı oluşturmuş, farklı lise türlerine göre çalışma grupları belirlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek’e (2021) göre maksimum çeşitlilik örneklemesinin amacı, farklı özellikler taşıyan durumlar arasındaki benzerlikleri inceleyerek ortak olguları tespit etmek ve böylece problemin çeşitli boyutlarını derinlemesine incelemektir. Nitel aşamada, anket uygulamasında priv hesap kullandığını belirten ve görüşmeye gönüllü olan öğrenciler arasından maksimum çeşitlilik örneklemeyle katılımcılar seçilmiştir. Seçim sürecinde lise türü, sınıf düzeyi ve cinsiyet bakımından çeşitlilik sağlanması amaçlanmıştır. Bu araştırmada sınıf düzeyleri ve cinsiyet özellikleri dikkate alınarak araştırmanın ilk aşamasına katılmış olan gönüllü 25 öğrenci ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerle, priv hesapların lise öğrencileri için ne anlam ifade ettiğine ilişkin

derinlemesine bilgi edinilmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin kimlikleri gizli tutulmuş; öğrencilerin lise türleri, sınıf düzeyleri ve cinsiyetlerine göre sayıları Tablo 1’de belirtilmiştir.

		9. Sınıf	10. Sınıf	11. sınıf	12. sınıf	Toplam
Nitelikli Lise	Kız	2	1	1	1	9
	Erkek	1	1	1	1	
Anadolu Lisesi	Kız	2	2	1	1	8
	Erkek	0	0	1	1	
Meslek Lisesi	Kız	2	1	2	1	8
	Erkek	1	1	0	0	

Tablo 1. Görüşme yapılan öğrencilere ait bilgiler

2.3. Veri toplama araçları

2.3.1. Anket

Anket yöntemi, katılımcıların bilgi, tutum, inanç ve kişisel özelliklerinin taranmasında etkili bir araçtır. (Büyüköztürk, 2005). Bu araştırmada lise öğrencilerinin priv hesap kullanımları hakkında bilgi edinmek amacıyla altı sorudan oluşan bir anket formu hazırlanmıştır (Ek 2).

2.3.2. Yarı yapılandırılmış görüşme formu

Bu araştırmada, araştırmacılar tarafından araştırmanın problemi ve desenine göre hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, sabit cevap seçeneklerinin yanı sıra ilgili alanda derinlemesine cevaplara ulaşılmasını sağlamaktadır (Büyüköztürk vd., 2014). Bu araştırmada priv hesapları olan lise öğrencilerinden derinlemesine bilgi almak amacıyla 15 soruluk bir görüşme formu hazırlanmıştır. Soruların nitel araştırma için uygunluğunu kontrol etmek amacıyla nitel araştırma konusunda uzman bir kişiden alınan geribildirimler alınmış, sonrasında düzenlemeler yapılarak yarı yapılandırılmış görüşme formu son haline getirilmiştir.

2.3.3. Veri toplama süreci

Veri toplama süreci, anketlerin belirlenen okullardaki öğrencilere uygulanması ile başlamıştır. Araştırmanın veri toplama süreci 2024-2025 eğitim-öğretim yılı içinde yürütülmüştür. Nicel veriler Ekim 2024’te, nitel veriler ise Kasım 2024’te toplanmıştır. Veri toplama sürecine geçilmeden önce, katılımcıların velilerinden bilgilendirilmiş gönüllü onam alınmıştır. Öğrencilere araştırmanın amacı, kapsamı, veri toplama süreci, gönüllü katılım esasları ve istedikleri anda herhangi bir gerekçe göstermeden araştırmadan çekilebilecekleri açıklanmış; bu bilgilendirme sonrasında öğrencilerden de gönüllü katılım onamı alınmıştır.

Anket uygulamaları, araştırmacı öğrenciler tarafından danışman öğretmenin rehberliği ve gözetiminde gerçekleştirilmiştir. Danışman öğretmen, veri toplama sürecinin etik ilkeler, gönüllülük ve gizlilik esaslarına uygun biçimde yürütülmesine rehberlik etmiş; öğrencilerin anket yanıtlarına veya katılımcıların görüşlerine müdahalede bulunmamıştır. Gerekli izinler alındıktan sonra dört farklı okuldan toplam 1351 öğrenciye anket uygulanmıştır. Doldurulan anketlerin analizi sonucunda priv hesap kullanan öğrenciler lise türü, sınıf düzeyi ve cinsiyet dengesi dikkate alınarak belirlenmiş; görüşmeye gönüllü olan öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak mülakatlar gerçekleştirilmiştir.

Nitel görüşmelere katılacak öğrenciler için veli izinleri ve öğrenci gönüllü katılım onamları ayrıca doğrulanmıştır. Görüşmelerin ses kaydıyla yapılması için katılımcılardan ve velilerinden ayrıca izin alınmıştır. Görüşmeler sırasında katılımcıların kimlik bilgilerinin gizli tutulacağı, elde edilen verilerin yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacağı ve görüşme kayıtlarına yalnızca araştırma ekibinin erişebileceği belirtilmiştir. Görüşmeler de araştırmacı öğrenciler tarafından, danışman öğretmenin rehberliğinde ve katılımcıların kendilerini rahat ifade edebilecekleri uygun ortamlarda yürütülmüştür.

2.4. Verilerin analizi

Araştırmanın nicel kısmında kullanılan anket ile elde edilen veriler betimsel istatistikler çerçevesinde analiz edilmiştir. Bu süreçte verilerin analizinde SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25.0 programı kullanılmıştır. Nicel veriler frekans ve yüzde değerleri üzerinden analiz edilerek tablolarla sunulmuştur. Nitel verilerin analiz edilmesi sürecinde öncelikle görüşmelerden elde edilen ses kayıtları bilgisayara aktararak olduğu gibi deşifre edilmiştir. Öğrencilere ait deşifre dosyaları Ö1, Ö2, Ö3, ..., Ö25 olarak kodlanmıştır. Veriler Microsoft Word dosyasında 12 punto, “Times New Roman” yazı tipinde ve bir buçuk satır boşluğu ile yazılmıştır. Görüşmelerden toplam

56 sayfa veri elde edilmiştir. Word dosyasına aktarılan görüşmeler MAXQDA 2020 programına yüklenmiştir. Böylece veri setlerinin kendi içinde düzenli bir şekilde organize edilerek görülmesi ve yönetilmesi kolaylaştırılmıştır.

Nitel veriler, içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. Öncelikle görüşme kayıtları dijital ortamda yazıya aktarılmış ve tüm metinler araştırmacılar tarafından dikkatle okunmuştur. Katılımcıların araştırma sorularıyla ilgili ifadeleri belirlenmiş ve anlamlı bölümlere ayrılmıştır. Bu bölümler; bir sözcük, cümle ya da aynı düşüncüyü ifade eden birkaç cümleden oluşabilmektedir. Ardından, katılımcıların ifadelerine uygun kodlar verilmiştir. Kodlama sırasında mümkün olduğunca katılımcıların kullandığı ifadelerden yararlanılmıştır. Benzer anlam taşıyan kodlar bir araya getirilerek kategoriler oluşturulmuştur. Birbiriyle ilişkili kategoriler ise daha genel temalar altında toplanmıştır.

Yapılan ilk kodlamadan sonra birkaç kod birleştirilmiş, bazıları yeniden adlandırılmış ve araştırma sorularıyla ilgili olmayan kodlar silinmiştir. Kodların anlamları yeniden incelenmiş; benzer veya birbiriyle örtüşen kodlar düzenlenmiştir. Kodlanan veriler kategorilere ve temalara ayrılmıştır. Kategori ve temaların araştırma sorularıyla uyumlu, kendi içinde tutarlı ve birbirinden ayrılabilir olmasına dikkat edilmiştir.

Son olarak kodlar ve temalar gözden geçirildikten sonra bulguların sunumunda kullanılabilecek örnek görüşler (doğrudan alıntılar) belirlenmiştir. Doğrudan alıntılar, ilgili tema ve kategoriyi en açık biçimde yansıtan katılımcı ifadeleri arasından seçilmiştir. Katılımcıların kimlik bilgilerini gizli tutmak amacıyla, alıntıların hemen yanına daha önce tanımlanan öğrenci kodları eklenmiştir. Bulgular sunulurken doğrudan alıntılar, araştırmacı yorumlarıyla birlikte verilerek temaların katılımcı ifadelerine dayalı biçimde açıklanması amaçlanmıştır.

2.5. Araştırmanın geçerliği güvenirliği

Araştırmada geçerli bir anket hazırlamak amacıyla, Büyüköztürk'ün (2005) önerdiği süreçler izlenmiştir. Bu kapsamda, öncelikle araştırma problemi tanımlanmış, ardından sorular oluşturulmuş, uzman görüşüne başvurulmuş ve son olarak anketin ön uygulaması gerçekleştirilmiştir. Anketten elde edilen veriler olduğu gibi analiz edilmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda açık olmayan, birden fazla yargı içeren veya araştırmanın amacıyla yeterince örtüşmeyen maddeler gözden geçirilerek gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Araştırmada nitel veri analizinin geçerliliğini artırmak için nitel araştırma konusunda uzman bir doktor öğretim üyesinin görüşlerinden yararlanılmıştır. İç geçerliliği (inandırıcılığı) sağlamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu uzman değerlendirmesine sunulmuş ve alınan geri bildirimlere göre düzenlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2021) göre nitel araştırmalarda uzman görüşü iç geçerliliği artıran önemli yöntemler arasındadır. Görüşmeler gönüllülük esasına göre gerçekleştirilmiş ve katılımcılar sorulara samimi cevaplar vermeye teşvik edilmiştir.

Nitel araştırmanın inandırıcılığını artırmak amacıyla görüşme sorularının araştırma amacıyla uyumu uzman görüşüyle değerlendirilmiş; görüşmelerde katılımcıların ifadelerini açığa çıkaracak sonda sorular kullanılmıştır. Ayrıca görüşmelerden elde edilen doğrudan alıntılara bulgularda yer verilerek araştırmacı yorumlarının katılımcı ifadeleriyle desteklenmesi sağlanmıştır.

Nitel veri analizinin tutarlılığını artırmak amacıyla kodlama süreci araştırmacılar tarafından farklı zamanlarda yeniden gözden geçirilmiştir. İlk kodlama ile sonraki incelemeler karşılaştırılmış; anlamı belirsiz, birbiriyle örtüşen veya kapsamı geniş kalan kodlar yeniden düzenlenmiştir. Araştırmacılar arasında görüş ayrılığı oluşan kod, kategori ve tema adları tartışılarak ortak karara bağlanmıştır. Bu uygulama, kodlama sürecinin daha sistematik ve tutarlı yürütülmesine katkı sağlamıştır.

Dış geçerliliği (aktarılabirliği) sağlamak için araştırma deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları ve veri analiz süreçleri ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Bunun yanında katılımcıların özellikleri, görüşme süreci ve analiz aşamaları mümkün olduğunca ayrıntılı biçimde betimlenmiştir.

İç güvenirliği (tutarlılık) sağlamak için araştırmacılar farklı zamanlarda elde edilen verileri tekrar incelemiş ve sonuçları karşılaştırmıştır. Ayrıca dış güvenirliği (teyit edilebilirlik) artırmak için bulgular açık ve detaylı bir şekilde raporlanmıştır. Teyit edilebilirliği artırmak amacıyla ham ses kayıtları, deşifre metinleri, kodlama notları, oluşturulan kod-kategori-tema yapısı ve analiz sürecinde alınan kararlar araştırma süreci boyunca muhafaza edilmiştir. Böylece ulaşılan bulguların ham verilerle ilişkisinin izlenebilmesi amaçlanmıştır.

2.6. Araştırmacıların rolü

Araştırmacılar görüşmeler sırasında tarafsız bir tutum sergilemeye özen göstermiş, kendi yorumlarını katmaktan ve katılımcıları yönlendirmekten kaçınmışlardır. Görüşmeler sırasında kendilerini açık bir şekilde tanıtmışlar, samimi ve içten bir yaklaşım benimseyerek katılımcıların düşüncelerini rahatça ifade etmelerini sağlamaya çalışmışlardır. Ayrıca varsayımlarını ve önyargılarını bir kenara bırakarak elde edilen verilere dayalı bir yaklaşım benimsemişlerdir.

Araştırmacılar, nitel araştırma sürecinde kendi deneyim, değer ve beklentilerinin veri toplama ile analiz sürecini etkileyebileceğinin farkında olarak düşünsel bir yaklaşım benimsemiştir. Bu doğrultuda, görüşme ve analiz sürecinde ortaya çıkabilecek kişisel yorumları sınırlamak amacıyla araştırma sorularına, katılımcı ifadelerine ve oluşturulan kodlama çerçevesine bağlı kalınmıştır.

Veri analizi sürecinde verilerin doğruluğunu kontrol etmişler ve kodlamaları tarafsız bir şekilde gerçekleştirmişler; kendi görüş ve yorumlarını ancak verilerin analizini tamamladıktan sonra sunmuşlardır. Araştırmacılar analiz sürecinde kod, kategori ve tema kararlarını veri setindeki katılımcı ifadeleriyle sürekli karşılaştırmış; ulaşılan yorumların doğrudan veriler tarafından desteklenmesine dikkat etmiştir.

3. Bulgular

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu başlık altında “Lise öğrencilerinin sosyal medya ve priv hesap kullanma oranları nedir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Tablo 2’de lise türlerine göre sosyal medya ve priv hesap kullanma durumları verilmiştir.

Lise Türü	n	Sosyal Medya Kullanımı %	İkincil Hesap Kullanımı %
Nitelikli Lise	494	94.33%	51.4%
Anadolu Lisesi	429	97.44%	59.2%
Meslek Lisesi	428	94.86%	46.7%
Toplam	1351	95.48%	52.4%

Tablo 2. Lise türlerine göre sosyal medya ve priv hesap kullanım oranları

Tabloda üç farklı lise türündeki öğrencilerin sosyal medya kullanım oranları ve priv hesap kullanım oranları gösterilmektedir. Sosyal medya kullanım oranları genel olarak yüksek olmakla birlikte en yüksek oran %97,44 ile Anadolu Lisesinde görülmektedir. İkincil hesap kullanım oranları lise türüne göre değişkenlik göstermektedir; en yüksek oran %59,2 ile Anadolu Lisesi’nde, en düşük oran ise %46,7 ile Meslek Lisesi’ndedir. Bu bulgular, sosyal medyanın gençler arasında yaygın bir iletişim aracı olduğunu ve priv hesap kullanım oranlarında farklılıklar olsa da her üç lise türünde de öğrencilerin yaklaşık yarısının bu hesapları kullandığını göstermektedir.

Lise Türü	Cinsiyet				Sınıf Düzeyi							
	Kız		Erkek		9. Sınıf		10. Sınıf		11. Sınıf		12. Sınıf	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Nitelikli Lise	277	56,1%	217	43,9%	117	23,7%	112	22,7%	132	26,7%	133	26,9%
Anadolu Lisesi	305	71,1%	124	28,9%	141	32,9%	90	21,0%	109	25,4%	89	20,7%
Meslek Lisesi	244	57,1%	184	42,9%	129	30,1%	114	26,6%	99	23,1%	86	20,1%
Toplam	826	61,1%	525	38,9%	387	28,6%	316	23,4%	340	25,2%	308	22,8%

Tablo 3. Lise türlerinde cinsiyet ve sınıf düzeyine göre priv hesap kullanım oranları

Bu bulgular, cinsiyet ve sınıf düzeyinin priv hesap kullanımında farklılaşmalara yol açtığını göstermektedir. Genel olarak, kız öğrenciler (%61,1) erkek öğrencilere (%38,9) kıyasla priv hesap kullanımında daha baskındır. Cinsiyet ile priv hesap kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2(1)=80.199$, $p<.001$).

Sınıf düzeyleri incelendiğinde, en yüksek katılım oranlarının 9. sınıf (%28,6) ve 11. sınıf (%25,2) öğrencilerinde olduğu, en düşük oranın ise 12. sınıf öğrencilerine (%22,8) ait olduğu görülmektedir. Özellikle Anadolu Lisesi’nde kız öğrencilerin (%71,1) ve 9. sınıf öğrencilerinin (%32,9) oranlarının belirgin şekilde yüksek olması, durumun lise türü, cinsiyet ve sınıf düzeyine göre değişkenlik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu başlık altında “Lise öğrencileri sosyal medyada kullandıkları priv hesaplara ne tür anlamlar yüklüyorlar?” sorusuna yanıt aranmıştır. Nitel verilerin analizi sonucunda “Priv Hesap Kullanma Sebepleri”, “Priv Hesabın Anlamı”, “Priv Hesap Kullanımı” ve “Hesaplar Arası Farklar” temalarına ulaşılmıştır. Ulaşılan temalar, kategori ve kodlar Tablo 4’te gösterilmiştir.

Temalar	Kategori	Kodlar
1. Priv Hesap Kullanma Sebepleri	1.1. Toplumsal Yapı	1.1.1. Kaçınma
		1.1.2. Yargılanmama İsteği
		1.1.3. Toplumsal Cinsiyet
	1.2. Paylaşım İsteği	1.2.1. Rahat Paylaşım
		1.2.2. Çok Paylaşım
		1.3.1. Ortak Alan
	1.3. Arkadaş Etkisi	1.3.2. Teşvik
		1.3.3. İmrenme
		2.1.1. Rahat
2. Priv Hesabın Anlamı	2.1. Priv Hesap Hisleri	2.1.2. Eğlenceli
		2.1.3. Nostalji
		2.1.4. Kendin Gibi
		2.1.5. Mutlu
		2.1.6. Ünlü Biri
		2.2.1. Hatıra
	2.2. Benzetmeler	2.2.2. Rahatlık
		2.2.3. Özgürlük
		2.2.4. Vazgeçilmezlik
		2.2.5. Kendim
		3.1.1. Yakın Arkadaşlar
		3.1.2. Aile Üyeleri ve Akrabalar
3. Priv Hesap Kullanımı	3.1. Priv Arkadaşlıkları	3.1.3. Arkadaşlık İlişkilerini Zedeleme
		3.1.4. Güvenilen İnsanlar
	3.2. Priv Paylaşımları	3.2.1. Bireysel Paylaşımlar
		3.2.2. Eğlenceli İçerikler
		3.2.3. Etkinlikler
	3.3. Priv Hesap Etkileri	3.3.1. Etkisiz
		3.3.2. Sosyalleşme
		3.3.3. SM Kullanımında Artış
	3.4. Kapatma Tercihleri	3.4.1. Kapatmayı Düşünmedim
		3.4.2. Kapatmayı Düşündüm
	3.5. Ebeveyn Tepkileri	3.5.1. Ebeveynlerim Rahatsız Olur
		3.5.2. Ebeveynlerim Rahatsız Olmaz
4. Hesaplar Arası Farklar	4.1. Priv Hesap Farkları	4.1.1. Aktiflik
		4.1.2. Yakınlık
		4.1.3. Samimiyet
	4.2. Ana Hesap Farkları	4.2.1. Takipçiler
		4.2.2. Takipçi Sayısı
		4.2.3. Ciddiyet
	4.3. Karşılaştırma	4.3.1. Gönderi İçeriği
		4.3.2. Gönderi Sayısı

Tablo 4. Temalar, Kategoriler, Kodlar

Nitel bulguların sunumunda kodların yanında yer alan “n” değeri, ilgili kodun görüşme verilerinde kaç kez ifade edildiğini, diğer bir ifadeyle kodlanmış ifade sayısını göstermektedir. Bir katılımcı aynı kodla ilişkili birden fazla ifade kullanabildiğinden, “n” değerleri katılımcı sayısını temsil etmemektedir. Araştırmanın alt problemine yönelik nitel verilerin analizi sonucunda belirlenen tema, alt tema ve kodlar, öğrencilerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerden alınan doğrudan alıntılarla ilişkilendirilerek başlıklar halinde sunulmuştur.

3.2.1. Priv Hesap Kullanma Sebepleri

Bu temada “Toplumsal Yapı”, “Paylaşım İsteği” ve “Arkadaş Etkisi” kategorilerine ulaşılmıştır.

3.2.1.1. Toplumsal Yapı

Toplumsal Yapı kategorisinde “Kaçınma (n=27)”, “Yargılanmama İsteği (n=18)” ve “Toplumsal Cinsiyet (n=3)” kodları bulunmaktadır.

3.2.1.1.1. Kaçınma

Öğrenciler, sosyal medya kullanımında akrabaların varlığının gençler üzerinde bir tür “izlenme baskısı” oluşturmaya sebebiyle priv hesap açma ihtiyacı duyduklarını belirtmişlerdir. Ö12 kodlu öğrenci “İlk önce main hesabımdan yapmak istediğim paylaşımlar vardı. Beni sevmeyen ve emin olmadıklarım kötü yorum yapabilir diye bir priv hesap açtım.”, Ö21 kodlu öğrenci “Çünkü her şeyi ana hesabımda paylaşamam. Orada az tanıdıklarım falan da var ve akrabalarım var. Bazı şeyler daha çok arkadaşlar arasında bilinir bu yüzden.”, Ö23 kodlu öğrenci “Akrabalar da paylaştıklarımı laf edebilir diye.” Bazı öğrenciler ise paylaştıkları olumsuz içerikleri gizleme sebebiyle priv hesap kullandıklarını belirtmişlerdir. Örneğin Ö5 kodlu öğrenci “Öyle eğlenceli videolar atmak için açtım ama akrabaların da etkisi oldu alkol, sigara paylaşımlarından dolayı.” diyerek priv hesap kullanarak kaçınma eğiliminde bulunduğunu belirtmiştir.

3.2.1.1.2. Yargılanmama İsteği

Öğrencilerin ifadeleri, ana hesaplarında diğer insanlar tarafından yargılandıklarını belirtmişlerdir. Ö9 kodlu öğrenci “Çünkü mainde hiçbir şekilde paylaşmıyorsun insanlar seni yargılayabiliyor.” priv hesap kullanımların bir sebebinin diğer insanlar tarafından yargılanmamak olduğunu, Ö22 kodlu öğrenci “O kadar güzel çıktığımı düşünmediğim fotoğraflarımı privime atıyorum. Mainde paylaşacak kadar özgüvenim yok. Çünkü ana hesapta eleştiriler olabiliyor”, Ö21 kodlu öğrenci ise “Ana hesapta daha çok kişi var onların nasıl düşüneceğini ya da akrabalarımın nasıl düşüneceğini bilemem ama privde paylaşıırken arkadaşlarımın olduğunu ve onların beni yargılamayacağını da biliyorum.” diyerek priv hesap kullanırken yargılanmadıklarını bildiklerini ifade etmişlerdir.

3.2.1.1.3. Toplumsal Cinsiyet

Öğrencilerden bazıları, priv hesap kullanma sebeplerini toplumdaki cinsiyet eşitsizliğiyle ilişkilendirmiştir. Örneğin Ö25 kodlu öğrenci “Priv hesapları daha çok kızlar kullanıyor. Bence toplumsal açıdan çünkü kızlar erkekler kadar rahat değil çok göze batıyor. Erkekler istediklerini yapabilecek derecede rahatlar, onlar o kadar da düşünmüyorlar” diyerek cinsiyet rollerinin sosyal medya kullanımına yansıdığını ve priv hesapların, özellikle kızlar için daha özgür bir alan oluşturduğunu belirtmiştir.

3.2.1.2. Paylaşım İsteği

Paylaşım isteği kategorisinde “Rahat Paylaşım (n=27)” ve “Çok Paylaşım (n=18)” kodları bulunmaktadır.

3.2.1.2.1. Rahat Paylaşım

Öğrenciler, priv hesaplarını kullanırken kendilerini rahat hissettiklerini vurgulamaktadır. Priv hesapların, yalnızca samimi olunan arkadaşların bulunduğu sınırlı bir çevreye hitap etmesi, paylaşımlar üzerinde daha az baskı hissetmelerini sağlamaktadır. Örneğin, Ö1 kodlu öğrenci, priv hesabını “Daha fazla samimi olduğum arkadaşlarımla beraber çektiğim fotoğrafları daha rahat paylaşmak için.” kullandığını belirtmiştir. Benzer şekilde, Ö5 kodlu öğrenci, “Priv hesapta her fotoğrafımı rahatça atabiliyorum” diyerek bu rahatlığı dile getirmiştir. Bu durum, katılımcıların priv hesaplarını bir tür güvenli alan olarak gördüğünü ve burada daha doğal bir şekilde kendilerini ifade edebildiklerini göstermektedir.

3.2.1.2.2. Çok Paylaşım

Öğrenciler, priv hesaplarını daha çok paylaşım yapabilmek için kullandıklarını belirtmişlerdir. Ö21 kodlu öğrenci, “Sadece arkadaşlarım ile daha çok şey paylaşabilmek için ve özel bir hesabım olmasını istediğim için.”; benzer şekilde Ö22 kodlu öğrenci, “Çektiğim fotoğrafları daha çok paylaşabilmek için priv hesap kullanıyorum.” ifadesiyle, priv hesapları daha fazla paylaşım yapabilmek için tercih ettiklerini vurgulamaktadır.

3.2.1.3. Arkadaş Etkisi

Arkadaş etkisi kategorisinde “Ortak Alan (n=10)”, “Teşvik (n=9)” ve “Çok Paylaşım (n=8)” kodları bulunmaktadır.

3.2.1.3.1. Ortak Alan

Katılımcılar, priv hesapları daha çok güvendikleri ve kendilerini yakın hissettikleri insanlarla paylaşım yapmak için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Örneğin, Ö8 kodlu öğrenci, “*Şöyle düşündüm: Bir hesabım olsun sadece arkadaşlarımın görebileceği şeyler atayım, güvendiğim insanlar olsun. Öyle açtım.*” diyerek, priv hesabın güven temelli bir paylaşım alanı olduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde, Ö2 kodlu öğrenci, “*Ama sadece arkadaşlarımın olduğu bir hesap olduğunda ortak bir hesap gibi oluyor yani. Beraber paylaşımlar falan yapıyoruz.*” ifadesiyle, priv hesapların yakın arkadaş grupları için bir etkileşim alanı olarak kullanıldığını vurgulamıştır. Ayrıca, Ö13 kodlu öğrenci, “*Kendimi yakın bulduğum insanların görmesini istediğim fotoğraflar ve videolar için bir hesap açmaya karar verdim.*” diyerek, priv hesapların kişisel paylaşımlar için daha özel bir alan sağladığını dile getirmiştir.

3.2.1.3.2. Teşvik

Öğrenciler, priv hesap açma kararlarında arkadaş çevresinin etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Örneğin, Ö4 kodlu öğrenci, “*Arkadaşlarım hani açsan da eğlenirsin, senin yok gibisinden söylediler, öyle açtım.*” demiştir. Benzer şekilde, Ö9 kodlu öğrenci, “*Yani ilk başta ortaokuldaydım, sekizinci sınıfta tüm arkadaşlarımın vardı, bana da sürekli açmamı söylüyorlardı.*” diyerek, arkadaşlarının teşvikinin etkisini vurgulamıştır. Ö24 kodlu öğrenci ise, “*Arkadaş çevremden karar verdim. Yani daha doğrusu zaten ailem hani akrabalarım olduğu bir hesabım vardı ama işte sadece arkadaşlarım olsun yakınlarım olsun diye hani arkadaşlarımın da payı var bu durumda. Çünkü aç aç dediler. O yüzden açtım*” ifadesiyle, yakın arkadaşlarının priv hesap açma sürecindeki belirleyici etkisini belirtmiştir.

3.2.1.3.3. İmrenme

Öğrenciler, priv hesap açma kararlarını bazen çevrelerinden ve toplumsal etkilerden aldıkları ilhamla verdiklerini ifade etmişlerdir. Örneğin, Ö5 kodlu öğrenci, “*Arkadaşlarıma özendiğim için açtım.*” diyerek, arkadaşlarının etkisini belirtmiştir. Ö15 kodlu öğrenci ise, “*Çevremdekiler priv hesabı daha rahat kullandıkları için ben de priv hesap kullanmaya karar verdim.*” diyerek çevresindeki insanların priv hesap kullanımındaki rahatlıklarından etkilendiğini ve bu duruma imrendiğinden açma ihtiyacı duyduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde, Ö19 kodlu öğrenci, “*Ya herkeste gördüm, herkes de vardı o yüzden dedim ki bende niye olmasın. Bir tık da influenced oldum o yüzden.*” diyerek, çevresindeki bireylerde priv hesabı gözlemlediğini ve eksik kalmama dürtüsü ile açmaya karar verdiğini belirtmiştir.

3.2.2. Priv Hesabın Anlamı

Bu temada “Priv Hesap Hisleri” ve “Benzetmeler” kategorilerine ulaşılmıştır.

3.2.2.1. Priv Hesap Hisleri

Priv hesap hisleri kategorisinde “Rahat (n=34)”, “Eğlenceli (n=29)”, “Nostalji (n=18)”, “Kendin Gibi (n=14)”, “Mutlu (n=9)”, “Özgür (n=5)”, “Ünlü Biri (n=2)” ve “Duygusal (n=12)” kodları bulunmaktadır.

3.2.2.1.1. Rahat

Öğrenciler, priv hesaplarını kullanırken kendilerini daha rahat hissettiklerini ifade etmişlerdir. Priv hesaplar, utanmadan veya çekinmeden paylaşım yapabildikleri, samimi ve güvenli bir ortam olarak tanımlanmıştır. Ö3 kodlu öğrenci “*Kendimizi rahat hissettiğimiz bir yer yani.*” ve Ö5 kodlu öğrenci “*Kimse görmüyor düşüncesiyle kendimi rahat hissediyorum.*” ifadeleriyle bu durumu ortaya koymuşlardır. Benzer şekilde Ö23 kodlu öğrenci “*Kendimi mutlu, rahat, özgüvenli hissediyorum. Normalde özgüvensiz biriyim ama priv hesabımda düşünmeden paylaşabiliyorum bazı şeyleri.*” diyerek, priv hesapların sağladığı özgürlük ortamının rahat davranmalarını sağladığını aktarmıştır. Ö10 kodlu öğrenci ise, “*Rahat hissediyorum çünkü priv hesaptaki herkese güveniyorum.*” diyerek, bu rahatlığın temelinde hesapta bulunan kişilere duyduğu güvenin yattığını dile getirmiştir.

3.2.2.1.2. Eğlenceli

Öğrenciler, priv hesaplarını genellikle eğlenceli bir ortam olarak tanımlamışlardır. Bu hesaplar, arkadaşlarla keyifli vakit geçirilen, özgürce ve rahatça paylaşım yapılabilen bir alan olarak görülmüştür. Ö6 kodlu öğrenci, “*Priv hesapta paylaşım yaparken kendimi eğlenceli biri olarak hissediyorum.*” ifadesiyle, priv hesapların bireyin eğlenceli yönlerini ortaya çıkarmasına olanak tanıdığını dile getirmiştir. Benzer şekilde Ö22 kodlu öğrenci, “*Genel olarak arkadaşlarım ile eğlendiğim bir ortam olarak görüyorum.*” diyerek, priv hesabını eğlenceli bir ortam olarak tanımlamıştır. Ö3 kodlu öğrenci, “*Arkadaşlarım ile eğlenceli anılarımı paylaştığım bir ortam diyebilirim.*” ifadesiyle, priv hesapların günlük eğlenceli anıların paylaşılması için bir araç olduğunu vurgulamıştır. Ö5 kodlu öğrenci ise, “*Eğlence amaçlı paylaşımlar var, priv hesapta arkadaşlarla dalga geçiyoruz.*” diyerek, bu platformların özellikle mizah ve espri paylaşımı için

kullanıldığını aktarmıştır. Bu ifadeler, priv hesapların kullanıcılar arasında samimi ve eğlenceli bir paylaşım alanı sunduğunu göstermektedir.

3.2.2.1.3. Nostalji

Öğrenciler, priv hesaplarını nostalji yaşatan bir alan olarak tanımlamışlardır. Bu hesaplar, geçmişte yaşanmış anıların tekrar hatırlanmasını ve o anların yeniden yaşanmasını sağlayan bir işlev görmektedir. Ö20 kodlu öğrenci, *“Daha geçmişte yaşanmış anları tekrar görüp hatırlayabiliyorum.”* diyerek, priv hesapların bireyler için bir tür dijital hafıza işlevi gördüğünü ifade etmiştir. Ö6 kodlu öğrenci, *“Benim için anlamı, ileride baktığımda, zamanında ne kadar çok eğlenmişim, zamanında şunları yapmışım gibi hatırlamak.”* sözleriyle, bu hesapların gelecekte geçmişteki anıların hatırlanabilmesi için bir araç olduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde Ö9 kodlu öğrenci, *“Aslında çok güzel bir şey, arkadaşlarımızla anı biriktiriyoruz. Gelecekte de dönüp baktığımız zaman komik bir şeyler görüyoruz. Bir anıyı tekrar yaşamış oluyoruz.”* ifadesiyle, priv hesapların anı biriktirme ve nostaljik bir deneyim yaşama aracı olarak işlev gördüğünü vurgulamıştır. Ö22 kodlu öğrenci ise, *“Arkadaşlarım ile yaşadığımız komik anlarımızın orda kalması güzel, arada bakıp mutlu oluyorum görünce o fotoğrafları.”* diyerek, bu hesapların geçmişteki güzel anıları saklama ve bu anılardan mutluluk duyma işlevini ortaya koymuştur. Bu ifadeler, priv hesapların sadece bir paylaşım alanı olmaktan ziyade, kullanıcılar için anlamlı anıları barındıran bir nostalji aracı olduğunu göstermektedir.

3.2.2.1.4. Kendin Gibi

Öğrenciler, priv hesaplarını kendileri gibi davranabildikleri ve kişiliklerini özgürce yansıtabildikleri bir alan olarak tanımlamışlardır. Öğrenciler, priv hesapları dış çevrenin değerlendirmelerinden daha az etkilenmelerine olanak sağlayan ve kendilerini daha rahat ifade edebildikleri alanlar olarak betimlemişlerdir. Ö11 kodlu öğrenci, *“Priv hesapta daha çok kendim gibi hissediyorum.”* ve *“Kendim olmak diyebilirim. Çünkü orda bir şeyler paylaşırken daha çok kendim olabiliyorum.”* ifadeleriyle, priv hesaplarda kendilerini diğer hesaplara kıyasla daha rahat ve kendileri gibi hissettiklerini dile getirmiştir. Ö14 kodlu öğrenci, *“Sadece orda daha kendim gibi hissediyorum.”* ve *“Daha kendi kişiliğimi ortaya koyuyormuşum gibi hissediyorum.”* ifadeleriyle, priv hesabın bireyin paylaşım yaptığı diğer hesaplara kıyasla daha özgün bir ifade alanı sunduğunu belirtmiştir.

Ö1 kodlu öğrenci, *“Priv hesap benim için kendimi yansıtabildiğim özel alanım.”* diyerek, bu hesapların kişisel bir özgürlük ve samimiyet alanı sağladığını vurgulamıştır. Ö22 kodlu öğrenci ise, *“Daha rahat çünkü orda kendi kişiliğimi yansıtabiliyorum.”* ifadesiyle, priv hesapların bireyin sosyal medyada paylaşım yaparken kendi kişiliğini daha rahat yansıtmaya olanak sağladığını ifade etmiştir. Bu ifadeler, katılımcıların priv hesapları kendilerini daha rahat ve kişisel biçimde ifade edebildikleri alanlar olarak deneyimlediklerine işaret etmektedir.

3.2.2.1.5. Mutlu

Priv hesaplar, öğrencilerin yakın olduğu insanlarla anılarını paylaşmasını ve yargılanma korkusu olmadan rahatça etkileşimde bulunmalarını mümkün kılmaktadır. Bu özelliklerin sağladığı konfor alanı öğrencilerin paylaşım yaparken kendilerini mutlu hissetmelerini sağlamaktadır. Ö7 kodlu öğrenci, *“Yakın olduğum insanlarla anılarımı paylaşmak beni mutlu ediyor.”* ifadesiyle, priv hesaplarda paylaşım yapan öğrencilerin kendilerini mutlu hissettikleri ifade edilmiştir. Ö3 kodlu öğrenci, *“Priv hesabımda paylaşım yaparken mutluyum.”* sözleriyle, bu hesapların bireyin olumlu duygular hissetmesini sağladığını aktarmıştır. Ö1 kodlu öğrenci ise, *“Paylaşım yaparken kendimi çok mutlu hissediyorum. Mesela ben bir arabayla beraber fotoğraf çekiliyorum. Zaten yakın arkadaşlarım olduğu için olumlu tepkiler veriyorlar. Fotoğraf güzel çıkmış diyorlar. Nerede çekindiğimi falan sorunca benim hoşuma gidiyor.”* ifadesiyle, priv hesaplarda alınan olumlu geri dönüşlerin bireylerin mutluluğunu artırdığını dile getirmiştir. Bu ifadeler, priv hesapların kullanıcılar için güvenli, samimi ve mutluluk verici bir paylaşım ortamı sunduğunu göstermektedir.

3.2.2.1.6. Özgür

Öğrenciler, priv hesapları kullanırken kendilerini özgür hissettiklerini ve bu özgürlüğün, paylaşımlarını yalnızca istedikleri kişilerin görmesiyle sağlandığını ifade etmişlerdir. Bu, kendilerini daha rahat ve güvende hissettikleri bir ortam yaratmaktadır. Ö20 kodlu öğrenci, *“Daha özgür ve kendim gibi paylaşım yapabiliyorum.”* ifadesiyle, priv hesaplarda istedikleri kişilerle paylaşım yapabildikleri için kendilerini daha özgür ve rahat hissettiklerini vurgulamıştır. Ö12 kodlu öğrenci *“Çok yakın hissettiğim arkadaşlarımı alırım ve istediğim gibi paylaşım yapabilirim, benim için anlamı bu.”* diyerek, priv hesapların yakın çevreyle samimi paylaşımlar yapma özgürlüğünü sağladığını belirtmiştir. Ö05 kodlu öğrenci ise, *“Kendimi özgür, rahat hissediyorum. Yaptığım paylaşımları sadece görmesini istediğim kişiler gördüğü için kendimi özgür, rahat hissediyorum.”* diyerek, sadece belirli kişilerle paylaşımlarda bulunmanın özgürlük hissini artırdığını ifade etmiştir.

3.2.2.1.7. Ünlü Biri

Öğrenciler, priv hesaplarını kullanırken ünlü biri gibi hissettiklerini ve bu durumun onları mutlu ettiğini ifade etmişlerdir. Bu his, günlük hayattan karelerin paylaşılması ve bir sosyal medya fenomeni gibi hareket etme davranışlarıyla ilişkilendirilmiştir. Ö10 kodlu öğrenci, “Priv hesapta kendimi influencer gibi hissetmeyi çok seviyorum. Gittiğim yerlerin fotoğraflarını çekip paylaştığımda böyle hissediyorum.” diyerek, priv hesapların bir sosyal medya fenomeni gibi hissetme arzusunu destekleyen bir alan sunduğunu vurgulamıştır. Ö23 kodlu öğrenci ise, “Hesabımda ünlü gibi sürekli kendimi paylaşıp duruyorum. Günlük vlog tarzı şeyler, içten olduğum fotoğraflar paylaşıyorum.” ifadesiyle, priv hesaplarda bireyin günlük hayatını paylaşma sıklığının bireyde ünlü biri gibi hissetme duygusunu arttırdığını aktarmıştır.

3.2.2.2. Benzetmeler

Öğrenciler, priv hesap kullanımını ifade edebilmek için “Rahatlık (n=7)”, “Hatıra (n=7)”, “Özgürlük (n=3)”, “Vazgeçilmezlik (n=2)”, “Kendim (n=2)” ve “Oyun(n=1)” temalı benzetmelerde bulunmuşlardır. Benzetmeler aşağıdaki gibidir.

3.2.2.2.1. Hatıra

Öğrencilerden bazıları, priv hesaplarını geçmişteki anıları hatırlamaya ve saklamaya yönelik bir araç olarak değerlendirmiştir. Bu bağlamda, priv hesapların bireyler için bir tür dijital arşiv ya da kişisel kayıt alanı işlevi gördüğü anlaşılmaktadır. Katılımcı ifadeleri incelendiğinde, bu hesapların geleneksel anı defteri, günlük ya da fotoğraf albümü gibi işlevler üstlendiği görülmektedir. Ö13 kodlu öğrenci, “Aslında bir anı defteri gibi.” ifadesiyle bu durumu açıkça dile getirirken; Ö18 kodlu öğrenci, “Günlük tutmak gibi olabilir.” sözleriyle benzer bir işleve dikkat çekmiştir. Ö20 kodlu öğrenci ise, “Albüm olabilir. Çünkü geçmişe dair komik anılarımı hatırlatıyor bana.” diyerek, priv hesapların geçmiş yaşantıları hatırlama ve yeniden deneyimleme açısından önemli bir rol oynadığını vurgulamıştır.

3.2.2.2.2. Rahatlık

Öğrencilerden bazıları, priv hesaplarını kendilerini rahat hissettikleri bir ortamla ilişkilendirmiştir. Bu bağlamda, priv hesapların bireyler için daha samimi, özgür ve yargılanma kaygısının daha az olduğu bir alan sunduğu anlaşılmaktadır. Katılımcı ifadelerinde bu hesapların çoğunlukla “ev”, “oda” ya da “kişisel alan” gibi mahrem ve konforlu mekânlarla özdeşleştirildiği görülmektedir. Ö1 kodlu öğrenci, “Main hesap evse priv hesap senin odan gibi bir şey.” ifadesiyle bu ayrımı mekânsal bir metafor üzerinden açıklarken; Ö2 kodlu öğrenci, “Ev hali, rahatlık, pijama.” sözleriyle priv hesapların gündelik ve doğal olma hâlini yansıttığını belirtmiştir. Benzer şekilde, Ö14 kodlu öğrenci, “Evim gibi. Daha rahat, daha samimi.” diyerek bu ortamın samimiyet boyutuna vurgu yapmıştır. Ayrıca, Ö16 kodlu öğrenci, “Ev hali çünkü her şeyi paylaşabiliyorum.” ifadesiyle bu alanın paylaşım özgürlüğü sunduğunu belirtirken; Ö24 kodlu öğrenci, “Ben yatağıma benzetirdim orası da rahat çünkü.” sözleriyle priv hesapları doğrudan fiziksel rahatlıkla ilişkilendirmiştir.

3.2.2.2.3. Özgürlük

Öğrencilerden bazıları, priv hesaplarını özgürlük hissiyle ilişkilendirmiştir. Bu bağlamda, priv hesapların bireylere daha kısıtlanmasız, rahat ve kendi istedikleri gibi davranabildikleri bir alan sunduğu anlaşılmaktadır. Katılımcı ifadelerinde bu özgürlük hissinin, hareket serbestliği ve sınırsızlık duygusuyla benzetmeler üzerinden ifade edildiği görülmektedir. Ö5 kodlu öğrenci, “Motosiklete benzetirim. Motosikletimde gezerken çok özgür hissediyorum.” sözleriyle priv hesapların kendisine sunduğu özgürlük duygusunu güçlü bir deneyim üzerinden açıklarken; Ö6 kodlu öğrenci, “Oyun parkında dağılmış çocuklar gibi özgür hissederdim.” ifadesiyle bu alanın sınırsız ve doğal bir hareket alanı sunduğundan bahsetmiştir.

3.2.2.2.4. Vazgeçilmezlik

Öğrencilerden bazıları, priv hesapları yaşamlarının vazgeçilmez bir parçası olarak değerlendirmiştir. Bu bağlamda, priv hesapların bireyler için yalnızca bir sosyal medya aracı olmanın ötesinde, günlük yaşamla bütünleşmiş ve önemli bir ihtiyaç hâline geldiği anlaşılmaktadır. Katılımcı ifadelerinde bu durumun, temel yaşamsal gereksinimler ve hayati unsurlar üzerinden yapılan benzetmelerle ifade edildiği görülmektedir. Ö3 kodlu öğrenci, “Su içmeye benzetirdim. Hayatımda vazgeçilmez bir yeri var diyebilirim.” sözleriyle priv hesapların hayatındaki yerini temel bir ihtiyaç üzerinden açıklarken Ö23 kodlu öğrenci, “Kalbe benzetebilirim.-Neden? -Yaşam sebebim diyebilirim.” ifadesiyle bu hesapların kendisi için hayati bir önem taşıdığını vurgulamıştır.

3.2.2.2.5. Kendim

Öğrencilerden bazıları, priv hesaplarını kendilerini en iyi yansıttıklarını düşündükleri bir alan olarak değerlendirmiştir. Katılımcı ifadeleri, bu hesapların iç dünyalarını ve duygularını paylaşırken kendilerini daha rahat hissettikleri bir ortam

olarak deneyimlendiğine işaret etmektedir. Katılımcı ifadelerinde bu durumun, “ayna” ve “kendilik” gibi doğrudan benlik yansıtmasına yönelik metaforlarla ifade edildiği görülmektedir. *Ö11 kodlu öğrenci*, “*Aynaya benzetirim. Beni en iyi yansıtan yer priv hesap diyebilirim.*” sözleriyle priv hesapların kendisini olduğu gibi yansıttığını belirtirken *Ö4 kodlu öğrenci*, “*Kendime benzetirdim çünkü kendimi, içimde yaşadığım hisleri en iyi burada paylaşıyorum.*” ifadesiyle bu alanın duygusal ve içsel paylaşımlar açısından önemli bir işlev gördüğünü vurgulamıştır.

3.2.3. Priv Hesap Kullanımı

Bu temada “Priv Arkadaşları”, “Priv Paylaşımları”, “Priv Hesap Etkileri”, “Kapatma Tercihleri” ve “Ebeveyn Tepkileri” kategorilerine ulaşılmıştır.

3.2.3.1. Priv Arkadaşlıkları

Priv arkadaşlıkları kategorisinde “Yakın Arkadaşlar (n=31)”, “Aile Üyeleri ve Akrabalar (n=9)”, “Arkadaşlık İlişkilerini Zedeleme (n=8)” ve “Güvenilen İnsanlar (n=7)” kodları bulunmaktadır.

3.2.3.1.1. Yakın Arkadaşlar

Öğrenciler, priv hesaplarında genellikle en yakın arkadaşlarıyla paylaşımlar yaptıklarını ifade etmişlerdir. *Ö1 kodlu öğrenci*, “*İlkokul, ortaokul arkadaşlarım. Yani en samimi olduğum çevredeki insanlarla paylaşıyorum.*” diyerek, priv hesabını en samimi arkadaşlarıyla sınırladığını belirtmiştir. *Ö5 kodlu öğrenci*, “*Çok samimi olduğum mahalleden olsun okulda yakın olduğum, genelde hesapta karşı cins olmuyor hemcinslerim olduğu için daha rahat şeyler atabiliyorum.*” sözleriyle hem yakın arkadaşlarına hem de paylaşımlarındaki rahatlığa dikkat çekmiştir. *Ö25 kodlu öğrenci* de “*Çok yakın olduğum insanlar var. Mesela 9-10 yıllık arkadaşlarım.*” diyerek, uzun süreli dostluklarının priv hesap paylaşımında belirleyici olduğunu vurgulamıştır.

3.2.3.1.2. Aile Üyeleri ve Akrabalar

Öğrenciler, priv hesaplarında yakın arkadaşlarının yanı sıra aile üyelerine ve kuzenlere de yer verdiklerini ifade etmişlerdir. *Ö6 kodlu öğrenci*, “*Yakın arkadaşlarım, kuzenlerim ve aile içinde samimi olduğum birkaç kişi.*” diyerek, güven duyduğu aile bireylerini ve akrabalarını hesaplarında bulundurduğunu belirtmiştir. *Ö9 kodlu öğrenci*, “*Kuzenim var, ablam var.*” ifadesiyle, priv hesaplarının aile bireyleri ve kuzenlerle de paylaşıldığını vurgulamıştır.

3.2.3.1.3. Arkadaşlık İlişkilerini Zedeleme

Öğrenciler, priv hesaplarından bir arkadaşlarını çıkardıkları durumlarda, bu eylemin arkadaşlık ilişkilerini zedelediğini ve genellikle ciddi sonuçlar doğurduğunu ifade etmişlerdir. *Ö6 kodlu öğrenci* “*Herhangi bir arkadaşımı privden çıkardığımız zaman o kişiyle tamamen bağımsız kesiliyor, yani küsüyoruz tamamen ve bir daha görüşmüyoruz.*” diyerek, priv hesaplardan çıkarılmanın arkadaşlık bağlarının sonlanmasıyla eşdeğer olduğunu belirtmiştir. *Ö8 kodlu öğrenci*, “*Oradaki bir insanı çıkartıyorsam aramızda bir sorun geçmiştir ve ben artık o insanla muhabbeti kesmişimdir.*” diyerek, priv hesaplardan çıkarma eyleminin genellikle bir sorun veya soğukluk sonucunda gerçekleştiğini ve bu tür durumların ilişkiler üzerinde hassas bir denge oluşturduğunu göstermektedir.

3.2.3.1.4. Güvenilen İnsanlar

Öğrenciler, priv hesaplarında sadece güvendikleri kişilerle arkadaşlık yaptıklarını ifade etmişlerdir. *Ö3 kodlu öğrenci*, “*Güvendiğim insanlar ile paylaşıyorum hani kafalarımızın uyduğu, yakın, eğlence anlayışımızın uyduğu insanlar ile.*” diyerek, güven unsurunun yanı sıra ortak ilgi ve anlayışın da önemli olduğunu belirtmiştir. *Ö10 kodlu öğrenci*, “*Çok güvendiğim kişilerle.*” ifadesiyle, *Ö20 kodlu öğrenci* ise, “*Her koşulda güvenebileceğim insanlar var.*” ifadesiyle priv hesaplarındaki kişilerin tamamen güvene dayalı olarak seçildiğini vurgulamıştır.

3.2.3.2. Priv Paylaşımları

Priv paylaşımları kategorisinde “Bireysel Paylaşımlar (n=21)”, “Eğlenceli İçerikler (n=21)” ve “Etkinlikler (n=6)” kodları bulunmaktadır.

3.2.3.2.1. Bireysel Paylaşımlar

“Bireysel Paylaşımlar” kodunda “Kişisel paylaşımlar”, “Özel Anlar” ve “Birikmiş Fotoğraflar (Dump)” alt kodlarına ulaşılmıştır. Öğrenciler, priv hesaplarında bireysel aktivitelerden özel anlara kadar geniş bir yelpazede içerik paylaştıklarını ifade etmişlerdir. “Kişisel paylaşımlar” alt kodunda öğrenciler, daha çok kendi ürettikleri içerikleri ve günlük aktivitelerini paylaşmayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir. *Ö3 kodlu öğrenci*, “*Makyaj yaparken video çekip*

paylaşıyorum.” derken; Ö9 kodlu öğrenci, “Yani genellikle kendi videolarımı paylaşıyorum.” ifadesiyle bu durumu desteklemiştir.

“Özel Anlar” alt kodunda ise öğrenciler, diğer hesaplarda paylaşmaktan çekindikleri daha mahrem ve samimi içerikleri priv hesaplarında paylaştıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum, priv hesapların daha güvenli ve sınırlı bir paylaşım alanı olarak görüldüğünü göstermektedir. Ö4 kodlu öğrenci, “Özel hayatımda yaşadığım şeyleri.” diyerek bu içeriğin kapsamını belirtirken; Ö7 kodlu öğrenci, “Yakın arkadaşlarım olduğu için özel şeyler paylaşıyorum, özel anılarımı falan.” sözleriyle bu alanın güvene dayalı yapısına vurgu yapmıştır.

“Birikmiş Fotoğraflar (Dump)” alt kodunda öğrenciler, galerilerinde biriken fotoğrafları toplu hâlde paylaşmayı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Bu paylaşımların genellikle belirli aralıklarla ve toplu şekilde yapıldığı görülmektedir. Ö1 kodlu öğrenci, “Genelde rastgele bir ortamda toplu çektiğimiz bir fotoğraf olur.” derken; Ö6 kodlu öğrenci, “Mesela haftalık dumplar şeklinde attığımda bu hafta çok eğlenmişim, bu hafta çok değişik vakitler geçirmişim gibisinden düşünüyorum.” ifadesiyle bu paylaşımların haftalık bir değerlendirme işlevi de taşıdığını belirtmiştir.

3.2.3.2.2. Eğlenceli İçerikler

“Eğlenceli İçerikler” kodunda ise “Komik Anlar” ve “İfşa” alt kodlarına ulaşılmıştır. Öğrenciler, priv hesaplarını eğlence odaklı içeriklerin paylaşımı için uygun bir alan olarak değerlendirmiştir. “Komik Anlar” alt kodunda öğrenciler, arkadaşlarıyla birlikte eğlenmek amacıyla komik fotoğraf ve videolar paylaştıklarını ifade etmişlerdir. Ö3 kodlu öğrenci, “Eğlenceli içerikler paylaşıyorum. Komik fotoğraflar, videolar gibi.” derken; Ö19 kodlu öğrenci, “Galerideki komik fotoğrafları atıp arkadaşlarımla birlikte eğleniyorum.” sözleriyle bu durumu desteklemiştir.

“İfşa” alt kodunda ise öğrenciler, kendilerine ya da arkadaşlarına dair daha samimi ve bazen mahcup edici olabilecek içerikleri yalnızca bu hesaplarda paylaştıklarını belirtmişlerdir. Bu durum, priv hesapların daha kapalı bir sosyal çevreye hitap etmesiyle ilişkilendirilebilir. Ö3 kodlu öğrenci, “Kendimin ve arkadaşlarımla ifşalarını paylaşıyorum.” derken; Ö17 kodlu öğrenci, “Yani bir sürü fotoğraf paylaşıyoruz, ifşa paylaşıyoruz, arkadaşlarımızla güliyoruz, eğleniyoruz.” ifadesiyle bu paylaşımların eğlence ve grup içi etkileşim boyutuna dikkat çekmiştir.

3.2.3.2.3. Etkinlikler

Öğrenciler, priv hesaplarında genellikle dışarıda geçirdikleri zamanlarda çekilen fotoğraflarını paylaştıklarını ifade etmişlerdir. Ö6 kodlu öğrenci, “Gezmeye gittiğimde çektiğim fotoğraflar var.” diyerek, sosyal medya paylaşımlarının genellikle gezilerden oluştuğunu belirtmiştir. Ö24 kodlu öğrenci ise, “Arkadaşlarımla işte dışarıya çıktığımızda, sinemaya gittiğimizde paylaştım geçen.” diyerek, etkinliklerin arkadaş çevresiyle geçirilen anları içerdiğini ifade etmiştir.

3.2.3.3. Priv Hesap Etkileri

Priv hesap etkileri kategorisinde “Etkisiz (n=13)”, “Sosyalleşme (n=9)” ve “Sosyal Medya Kullanımında Artış (n=6)” kodları bulunmaktadır.

3.2.3.3.1. Etkisiz

Öğrenciler, priv hesabı açtıktan sonra sosyal medya kullanım alışkanlıklarında veya günlük yaşamlarında belirgin bir değişiklik olmadığını ifade etmişlerdir. Ö7 kodlu öğrenci, “Privi hesabı açtıktan sonra pek bir değişiklik olmadı aslında.” diyerek bu durumun etkisiz olduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde, Ö8 kodlu öğrenci, sosyal medya kullanımında artış ya da azalma olmadığını vurgulamak amacıyla “Hayır, aynı devam ediyor.” demiştir.

3.2.3.3.2. Sosyalleşme

Öğrenciler, priv hesaplarını açtıktan sonra sosyal çevrelerinde daha samimi ve yakın ilişkiler kurduklarını belirtmişlerdir. Ö14 kodlu öğrenci, “Önceden daha soğuk biri olarak biliniyordum ama şimdi daha yakın görüliyorum.” diyerek, priv hesabı sayesinde çevresindekilerle daha iyi ilişkiler kurduğunu belirtmiştir. Ö18 kodlu öğrenci ise “Arkadaş çevremle daha samimi ilişkiler kurdum diyebilirim. Kendimi priv hesapta daha iyi anlatabiliyorum çünkü.” diyerek priv hesapta kendini daha iyi ifade edebildiğini ve bunun sonucunda arkadaş çevresiyle daha samimi ilişkiler geliştirdiğini dile getirmiştir.

3.2.3.3.3. Sosyal Medya Kullanımında Artış

Öğrencilerden bazıları priv hesaplar ile daha fazla içerik paylaştıklarını bu sebeple sosyal medya kullanımlarının etki ettiğini ifade etmişlerdir. Ö02 kodlu öğrenci, “Sosyal medyayı daha fazla kullanmaya başladım zaten.” diyerek, priv hesapların sosyal medya kullanımını artırdığını belirtmiştir. Ö22 kodlu öğrenci ise, “Daha az fotoğraf çekiyordum

telefondan. Ama şimdi her anı fotoğraflamak istiyorum. Orada paylaşabilmek için.” demiş, priv hesapların paylaşım yapma isteğini artırarak fotoğraf çekme alışkanlıklarını değiştirdiğini belirtmiştir.

3.2.3.4. Kapatma Tercihleri

Kapatma tercihleri kategorisinde “Kapatmayı Düşünmedim (n=20),” ve “Kapatmayı Düşündüm (n=5)” kodları bulunmaktadır.

3.2.3.4.1. Kapatmayı Düşünmedim

Öğrencilerin büyük bir kısmı, priv hesaplarını kapatmayı hiç düşünmediklerini ifade etmiştir. Bu kod kapsamında “Aktiflik”, “Mutluluk”, “Hatıra”, “Kendim Olmak” ve “Zararı Yok” olmak üzere çeşitli alt kodlara ulaşılmıştır. Bu bulgu, priv hesapların öğrencilerin yaşamlarında işlevsel ve anlamlı bir yere sahip olduğunu göstermektedir.

“Aktiflik” alt kodunda öğrenciler, priv hesaplarını ana hesaplarına kıyasla daha yoğun kullandıkları için kapatmayı düşünmediklerini belirtmişlerdir. Bu hesapların daha sık paylaşım yapılan ve etkileşimin yüksek olduğu alanlar olduğu anlaşılmaktadır. Ö7 kodlu öğrenci, “Hiç düşünmedim. Ana hesabımı kapatmayı düşündüm, onu düşünmedim. Tek priv kalsın, yakın olduklarım kalsın. O yüzden.” sözleriyle bu durumu ifade ederken; Ö10 kodlu öğrenci, “Hayır düşünmedim güzel içerikler paylaştığım aktif bir hesap.” ifadesiyle priv hesabının aktif kullanımına vurgu yapmıştır.

“Mutluluk” alt kodunda bazı öğrenciler, priv hesapların kendilerine keyifli zaman geçirme ve iyi hissetme imkânı sunduğunu belirtmişlerdir. Bu nedenle bu hesapları kapatma düşüncesinin oluşmadığı görülmektedir. Ö9 kodlu öğrenci, “Hayır, düşünmedim. Çünkü çok iyi vakit geçiriyorum.” derken; Ö14 kodlu öğrenci, “Beni mutlu eden bir şeyi neden kapatayım ki.” sözleriyle bu durumu açıkça dile getirmiştir.

“Hatıra” alt kodunda öğrenciler, priv hesaplarını geçmiş deneyimlerini sakladıkları bir alan olarak gördükleri için kapatmayı düşünmediklerini ifade etmişlerdir. Bu hesapların bir tür dijital arşiv işlevi gördüğü anlaşılmaktadır. Ö5 kodlu öğrenci, “Düşünmedim. Kapatmam anı olarak kalır. Geçmişte böyle şeyler yapmıştık diye bakarım.” derken; Ö25 kodlu öğrenci, “Kapatmayı hiç düşünmedim. Burayı bir anı alanı olarak görüyorum. Anılarımın kaybolmasını istemem.” ifadesiyle bu görüşü desteklemiştir.

“Kendim olmak” alt kodunda ise öğrenciler, priv hesapların kendilerini daha özgür ve doğal bir şekilde ifade edebildikleri bir alan sunduğunu belirtmişlerdir. Bu nedenle bu alanı kaybetmek istemedikleri anlaşılmaktadır. Bu durum, priv hesapların bireylerin otantik benliklerini ortaya koyabildikleri bir ortam olarak önemli bir işlev üstlendiğini göstermektedir.

3.2.3.4.2. Kapatmayı Düşündüm

Bazı öğrenciler, akademik başarıya odaklanabilmek adına sosyal medya hesaplarını kapatmayı düşündüğünü belirtmiştir. Ö21 kodlu öğrenci, “Evet düşündüm çünkü çalışmamı arttırabilmek için sosyal medya hesaplarımı kapatmayı düşünmüştüm.” ifadesiyle, sosyal medya kullanımının ders çalışma üzerindeki etkisini azaltmayı planladığını dile getirmiştir. Benzer şekilde, Ö24 kodlu öğrenci, “12. sınıf olduğum ve derslerime daha çok odaklanmam gerektiğini düşündüğüm için düşündüm.” sözleriyle, akademik hedefler doğrultusunda priv hesabı kapatarak sosyal medya kullanımını sınırlandırmayı düşündüğünü ifade etmiştir.

3.2.3.5. Ebeveyn Tepkileri

Ebeveyn tepkileri kategorisinde “Ebeveynlerim Rahatsız Olmaz (n=22)” ve “Ebeveynlerim Rahatsız Olur (n=4)” kodları bulunmaktadır.

3.2.3.5.1. Ebeveynlerim Rahatsız Olmaz

Öğrenciler, priv hesaplarında yaptıkları paylaşımların ebeveynlerini rahatsız etmeyeceğini ifade etmişlerdir. Ö3 kodlu öğrenci, “Ebeveynlerim hesabımı görse rahatsız olmazdı çünkü rahatsız edici bir şey paylaşmıyorum.” ifadesiyle, yaptığı paylaşımların ebeveynlerini rahatsız etmeyeceğini belirtmiştir. Ö18 kodlu öğrenci, “Hayır rahatsız olmazlar. Zaten paylaşımlarımı görüyorlar da.” diyerek, ebeveynlerinin paylaşımlarını doğrudan gördüklerini ve herhangi bir rahatsızlık yaşamadıklarını belirtmiştir.

3.2.3.5.2. Ebeveynlerim Rahatsız Olur

Bazı öğrenciler, priv hesaplarında yaptıkları paylaşımların ebeveynlerini rahatsız edebileceğini ifade etmişlerdir. Ö4 kodlu öğrenci, “Yani rahatsız olabilirler. Yani işte okuldan kaçtığımız dönemler falan oluyor böyle. İşte gittiğimiz yerleri

falan video çekiyoruz. Bazen saçma şeyler yapabiliyoruz komiklik olsun diye. Yani onlardan rahatsız olmak değil de yani biraz utanabilirim.” diyerek, bazı paylaşımların ebeveynler için doğrudan rahatsız edici olmaktan çok, kendisi için utanç verici olabileceğini dile getirmiştir. Ö5 kodlu öğrenci, *“Alkol ve sigara paylaşımları oluyor bu sebeple rahatsız olabilirler.”* ifadesiyle, bu tür içeriklerin ebeveynlerin onaylamayacağı paylaşımlar arasında olduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde, Ö11 kodlu öğrenci, *“Ebeveynlerim rahatsız olurdu. Çünkü onların onaylamadığı şeyler paylaştığım için. Kullandığım şeyleri görürlerse hoşlarına gitmeyebilir (alkol, sigara).”* diyerek, ebeveynlerinin onaylamayacağı türdeki paylaşımların ebeveynlerde rahatsızlık yaratabileceğini ifade etmiştir.

3.2.4. Hesaplar Arası Farklar

Bu temada “Priv Hesap Farkları”, “Ana Hesap Farkları” ve “Karşılaştırma” kategorilerine ulaşılmıştır.

3.2.4.1. Priv Hesap Farkları

Priv hesap farkları kategorisinde “Aktiflik (n=22)”, “Yakınlık (n=13)” ve “Samimiyet (n=9)” kodları bulunmaktadır.

3.2.4.1.1. Aktiflik

Öğrenciler, priv hesaplarının ana hesaplarına göre daha aktif bir paylaşım alanı olduğunu belirtmişlerdir. Ö13 kodlu öğrenci, *“Main hesabımda çok şey paylaşmıyorum. Priv hesabımda her şeyi paylaşıyorum, gerekli gereksiz.”* diyerek, priv hesabını daha fazla paylaşım yapmak için kullandığını ifade etmiştir. Ö17 kodlu öğrenci de *“Ana hesabımda genellikle çok fotoğraf paylaşmam, nadiren paylaşıyorum. Ama priv hesabımda her gün ve sürekli paylaşım yaparım.”* diyerek, priv hesabındaki aktifliğinin yüksek olduğunu ifade etmiştir. Bu ifadeler, priv hesapların öğrenciler için daha aktif paylaşım yapmak adına tercih edilen bir platform olduğunu göstermektedir.

3.2.4.1.2. Yakınlık

Öğrenciler, priv hesaplarını daha yakın oldukları kişilerle paylaşımlar yapabilmek için kullandıklarını belirtmişlerdir. Ö3 kodlu öğrenci, *“Main hesabımda tanıdığım insanlar vardır. Adını duyduğum insanlar vardır. Ama priv hesabımda güvendiğim, hani beraber vakit geçirdiğimiz insanlar var.”* diyerek, priv hesaplarında yalnızca güven duyduğu kendine yakın olan kişilerle iletişimde bulunduğunu ifade etmiştir. Ö11 kodlu öğrenci, *“Priv hesabımda sadece yakın arkadaşlarım var.”* sözleriyle, bu hesaplarda yalnızca samimi ilişkiler kurduğunu vurgulamıştır. Benzer şekilde, Ö19 kodlu öğrenci, *“Dediğim gibi priv hesaplarda daha çok yakın hissettiğim insanlar var.”* diyerek, bu hesapların daha yakın ilişkiler kurduğu kişilerle paylaşım yapmak için bir alan sunduğunu belirtmiştir.

3.2.4.1.3. Samimiyet

Öğrenciler, priv hesaplarının ana hesaplarına göre daha samimi bir paylaşım alanı sağladığını ifade etmişlerdir. Ö19 kodlu öğrenci, *“Priv hesapta rahat paylaşım yapıyorum, daha samimi ve komik fotoğraflarım oluyor.”* ifadesiyle, priv hesabında daha özgür ve samimi bir paylaşım deneyimi yaşadığını dile getirmiştir. Benzer şekilde, Ö23 kodlu öğrenci, *“Priv hesabım benim daha samimi olduğum bir yer.”* diyerek, bu hesapların kişisel ve içten paylaşımlar için bir alan oluşturduğunu belirtmiştir.

3.2.4.2. Ana Hesap Farkları

Ana hesap farkları kategorisinde “Takipçiler (n=8)”, “Takipçi Sayısı (n=8)” ve “Ciddiyet (n=4)” kodları bulunmaktadır.

3.2.4.2.1. Takipçiler

Öğrenciler, ana ve priv hesaplarındaki takipçilerin içerik ve ilişki düzeylerine göre farklılık gösterdiğini ifade etmiştir. Ö8 kodlu öğrenci, *“Main hesabımda öylesine, kırılmasın diye takip ettiğim insanlar da var ama priv hesabımda sadece canığer olduğum insanlar var.”* diyerek, main hesabındaki takipçilerin bazen sadece nezaket gereği takip edilen kişiler olduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde, Ö24 kodlu öğrenci ise, *“Main hesabımda hiçbir şey yok. Sadece biyografimde ismim yazıyor. Başka hiçbir şey yok bir de profil fotoğrafım var. Ben buradayım demek için var. Akrabalar biliyor ve ailem biliyor. Main hesap daha ciddi bir ortam, Bayram gezmesi gibi diyebilirim.”* diyerek, main hesabını daha resmi ve ciddiyet taşıyan bir alan olarak tanımlamıştır.

3.2.4.2.2. Takipçi sayısı

Öğrenciler, main ve priv hesaplarındaki takipçi sayıları ve bu takipçilerin yakınlıkları arasında belirgin bir fark olduğunu belirtmiştir. Ö7 kodlu öğrenci, *“Ana hesabımda bütün çevrem, tanıdıklarım, yakın olup olmadıklarım hepsi var ama privde sadece yakınlarım.”* diyerek, priv hesabının daha sınırlı ve samimi bir çevreye hitap ettiğini vurgulamıştır. Benzer

şekilde, Ö9 kodlu öğrenci, “*Mesela priv hesabımda yakın olduğum toplam 34 kişi var. Ama main hesabımda ise 200-300 kişi var. Tanıştığım insanlar var, yine yabancı olduklarım yok ama samimi olmadığım insanlar var.*” ifadesiyle, priv hesabının daha seçici bir takipçi kitlesine sahip olduğunu ifade etmiştir.

3.2.4.2.3. Ciddiyet

Öğrenciler, ana hesaplarında daha ciddi bir imaj sergilediklerini ifade etmişlerdir. Ö14 kodlu öğrenci, “*Main hesabımda daha ciddi, daha farklı bir ben var.*” diyerek, bu hesapta daha resmi bir duruş sergilemeyi tercih ettiğini belirtmiştir. Benzer şekilde, Ö19 kodlu öğrenci, “*Ana hesabım biraz daha ciddi.*” ifadesiyle, main hesabında daha ciddi bir atmosfer yarattığını dile getirmiştir.

3.2.4.3. Karşılaştırmalar

Karşılaştırma kategorisinde “Gönderi İçeriği (n=30)” ve “Gönderi Sayısı (n=5)” kodları bulunmaktadır.

3.2.4.3.1. Gönderi İçeriği

Öğrenciler, priv ve ana hesaplarındaki gönderi içeriklerinin farklılık gösterdiğini ifade etmişlerdir. Ö6 kodlu öğrenci, “*Main hesabımda daha çok gezmeye gittiğim yerler ve gezmeye gittiğim yerlerde çektiğim tek tük fotoğraflar var, güzel giyindiğim fotoğraflar var. Priv hesabımda daha çok arkadaşlarımla eğlendiğim fotoğraflar var.*” ifadesiyle, main hesabının daha resmi, priv hesabının ise daha eğlenceli ve samimi içeriklere yer verdiğini dile getirmiştir. Ö10 kodlu öğrenci, “*Main hesabımda çevre var ya da gittiğim güzel yerlerde çektiğim fotoğraflar var. Privde her şey var. Dump yapıyorum, galerideki her şeyi paylaşıyorum.*” diyerek, priv hesabında daha çeşitli ve günlük içeriklere yer verdiğini ifade etmiştir.

3.2.4.3.2. Gönderi Sayısı

Öğrenciler, priv hesaplarında yaptıkları paylaşım sayısının main hesaplarına kıyasla daha fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Ö15 kodlu öğrenci, “*Priv hesabımda daha çok paylaşımım var, main hesabımda çok az fotoğraf var.*” diyerek, priv hesaplarının daha yoğun bir paylaşım ortamı sunduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde, Ö18 kodlu öğrenci, “*Main hesabımda paylaşım konusunda bu kadar aktif değilim.*” ifadesiyle, priv hesaplarda paylaşım yapma sıklığının main hesaplardan belirgin şekilde daha fazla olduğunu vurgulamıştır.

4. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada, lise öğrencilerinin sosyal medya uygulamalarındaki priv hesap kullanım durumları ile priv hesaplara yükledikleri anlamlar, nicel ve nitel bulguların bütünleştirilmesine dayalı olarak incelenmiştir. Elde edilen bütünsel bulgular, öğrencilerin yaklaşık yarısının priv hesap kullandığını; dolayısıyla bu kullanımın araştırma grubunda dikkate değer bir yaygınlığa sahip olduğunu göstermiştir. Nitel bulgular ise priv hesapların öğrenciler tarafından yalnızca ikincil bir sosyal medya hesabı olarak değil; dijital kimlik sunumu, izlenim yönetimi, seçici paylaşım ve çevrim içi mahremiyetin düzenlenmesiyle ilişkili çok boyutlu dijital alanlar olarak deneyimlendiğine işaret etmiştir. Bu çerçevede nicel bulgular priv hesap kullanımının yaygınlığı ve demografik değişkenlere göre dağılımı hakkında bilgi sunarken, nitel bulgular öğrencilerin bu hesapları hangi amaçlarla kullandıklarını, bu hesaplara ne tür anlamlar yüklediklerini ve ana hesap-priv hesap ayrımını nasıl deneyimlediklerini açıklamıştır.

Araştırmada, kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla daha fazla priv hesap kullandığı tespit edilmiştir. Ayrıca, priv hesap kullanımının lise türlerine göre farklılık gösterdiği anlaşılmıştır. Anadolu lisesi öğrencileri arasında priv hesap kullanım oranı en yüksek seviyede iken, meslek lisesi öğrencilerinde bu oran en düşük düzeydedir. Bu farklılıklar okul türü, akran grupları, dijital erişim olanakları ve okul kültürü gibi etkenlerle ilişkili olabilir; ancak mevcut araştırmanın kesitsel yapısı bu farklılıkların nedenlerini açıklamaya yeterli değildir. Bu nedenle söz konusu farklılıkların ileri araştırmalarda ayrıntılı biçimde incelenmesi gerekmektedir.

Öğrencilerin priv hesap açma motivasyonlarının başında, çevreden gelen tepkilerden kaçınma, yargılanma kaygısını azaltma ve güven duydukları kişilerle daha samimi ve ortak bir paylaşım alanı oluşturma isteği gelmektedir. Bu ortak paylaşım alanı oluşturma isteğinde ise yakın arkadaş teşviğinin ve imrenmenin etkili olduğu görülmektedir. Priv hesaplar genellikle yakın arkadaşlar, bazı aile üyeleri (abi, abla, kuzen) ve diğer güvenilir kişilerden oluşan sınırlı bir kitleye hitap etmektedir. Öğrenciler, bu hesapları kendilerini daha rahat ifade edebildikleri, seçilmiş kişilerle daha özgür paylaşım yapabildikleri alanlar olarak betimlemiştir. Paylaşımlar, bireysel paylaşımlar, eğlenceli içerikler, birikmiş fotoğraflar (dumplar) ve günlük etkinlikler gibi daha özelleştirilmiş bir yapıya sahiptir.

Bu bulgular, Saputriyan’ın (2022) ikinci Instagram hesabını yakın çevreyle iletişim kurma, eğlenme ve daha özgür biçimde kendini ifade etme alanı olarak ele alan bulgularıyla paralellik göstermektedir. Benzer biçimde, Beatrice ve

Damastuti (2024), ikinci hesaplarda gerçekleştirilen kendini açmanın takipçilerle kurulan karşılıklı iletişim ve ortaklık algısı yoluyla güven duygusunu güçlendirebildiğini belirtmektedir. Mevcut araştırmada da katılımcıların takipçi listelerini çoğunlukla yakın arkadaşları, akrabaları ve güvendikleri kişilerle sınırlamaları, priv hesaplarda samimiyet ve güven duygusunun izleyici seçimiyle yakından ilişkili olduğunu düşündürmektedir. Bu bulgular, Kang ve Wei'nin (2020) finsta kullanıcılarının ana hesaplarında paylaşmaktan çekindikleri gündelik, mizahi veya potansiyel olarak mahcup edici içerikleri yakın arkadaşlarıyla paylaşmak için ikincil hesaplardan yararlandıklarını gösteren bulgularıyla da uyumludur. Söz konusu araştırmada ikincil hesapların, grup içi şakalar ve mizah yoluyla yakın arkadaşlar arasındaki samimiyeti destekleyebildiği belirtilmektedir. Mevcut araştırmada da katılımcıların eğlenceli içerikler, gündelik etkinlikler ve kişisel paylaşımları priv hesaplarında daha rahat paylaşmaları, bu hesapların yakın çevre içinde ortak bir mizah ve etkileşim alanı olarak işleyebildiğini düşündürmektedir.

Araştırma, öğrencilerin büyük bir kısmının priv hesaplarını ebeveynlerinden gizlemediğini ve priv hesaplarını daha önce hiç kapatmayı düşünmediklerini ortaya koymuştur. Ancak, priv hesaplarını ebeveynlerinden gizleyen azınlık grubun gizleme yönündeki tercihi, genellikle alkol, sigara kullanımı ve toplum tarafından uygun görülmeyen içeriklerin paylaşılmasıyla ilişkilidir. Hesaplarını kapatmayı düşünmüş öğrencilerde ise akademik kaygılar etkili olmuştur. Bu durum, öğrencilerin priv hesapları özel alanlarını koruma ve bireysel tercihlerine göre hareket etme arzusuyla ilişkilendirdiklerini göstermektedir. Bununla birlikte, bu bulgu priv hesapların bütünüyle denetimden bağımsız veya risksiz alanlar olduğu biçiminde yorumlanmamalıdır. Alamsyah ve arkadaşları (2025), ikincil hesapların kamusal ve özel yaşamı ayırma imkânı sunmakla birlikte mahremiyet ihlali ile zaman ve enerji yönetimi gibi sorunlar da doğurabildiğine dikkat çekmektedir. Bu nedenle priv hesaplar, öğrencilere seçici görünürlük sağlayabilen; ancak dijital mahremiyet ve çevrimiçi riskler bakımından farkındalık gerektiren alanlar olarak değerlendirilmelidir.

Öğrenciler, priv hesaplar aracılığıyla daha rahat ve sık paylaşım yaptıklarını, bunun da kendilerini daha eğlenmiş, mutlu ve özgür hissettirdiğini belirtmişlerdir. Bu duyguların temelinde, priv hesaplarla ana hesaplar arasındaki farklılıklar yatmaktadır. Ana hesapların genellikle daha geniş bir takipçi kitlesine hitap etmesi, paylaşımların daha ciddi bir içerikte olmasına ve azalmasına yol açmıştır. Ana hesapların aktifliğinin azalmasıyla birlikte etkin hale gelen priv hesaplar, öğrenciler için daha kişisel ve samimi bir sosyalleşme alanı sağlamıştır. Bu durum, katılımcıların kendilerini daha rahat ve kişisel biçimde ifade edebildiklerini belirtmelerile ilişkilendirilebilir.

Goffman (2014) sahne önündeki ve arkasındaki insanların davranışlarını kıyaslayarak, insanların karşılıklı etkileşimde yansıtılmak istenen benliği göstermek için nasıl performans sergilediklerini tiyatro ile örneklendirmektedir. Bu bağlamda, priv hesaplar, Goffman'ın (2014) tiyatro metaforu çerçevesinde “sahne arkası” olarak değerlendirilebilir. Ana hesapların daha geniş bir izleyici kitlesine seslendiği “sahne önü” alanına karşın, priv hesaplar bireylerin daha kısıtlı bir çevrede, daha az kısıtlanmış bir şekilde kendilerini ifade etmelerine imkân tanımaktadır. Öğrenciler, priv hesapları daha sınırlı bir izleyici kitlesi karşısında daha samimi ve kişisel etkileşim kurabildikleri; kendilerini daha rahat ifade edebildikleri “sahne arkası” benzeri dijital alanlar olarak betimlemişlerdir. Bu yorum, Alamsyah ve arkadaşlarının (2025) ikincil Instagram hesabını özel ve kamusal yaşamın dijital ortamda ayırtırıldığı, ana hesabın “sahne önü”, ikincil hesabın ise daha serbest bir “sahne arkası” işlevi gördüğü yönündeki bulgularıyla tutarlıdır. Saputriyan (2022) da ana hesabın daha biçimsel ve imaj yönetimine dönük bir sahne önü; ikinci hesabın ise yakın çevreyle daha serbest paylaşım yapılan bir sahne arkası olarak kullanıldığını bildirmiştir.

Bu araştırmanın bulguları da lise öğrencilerinin ana hesap ile priv hesap arasında içerik, hedef kitle ve paylaşım sıklığı bakımından ayırım yaptıklarını göstermektedir. Bununla birlikte, mevcut araştırmada priv hesapların “gerçek benliği” doğrudan yansıttığı ileri sürülmektedir; katılımcıların bu hesapları daha rahat, samimi ve kişisel ifade alanları olarak deneyimledikleri vurgulanmaktadır. Bu değerlendirme, Darr ve Doss'un (2022) ergenlerin ana hesaplarında daha özenle düzenlenmiş bir benlik sunumu gerçekleştirebildiklerini; ikincil hesaplarda ise daha sınırlı bir akran grubuna yönelik olarak duygularını, kırılma noktalarını ve gündelik deneyimlerini paylaşabildiklerini ortaya koyan bulgularıyla ilişkilendirilebilir. Araştırmacılar, bu ayırımı farklı sosyal çevrelerin aynı çevrimiçi alanda birleşmesinden kaynaklanan “bağlam çökmesi” ile ilişkilendirmektedir. Mevcut çalışmada da ana hesapların geniş ve heterojen takipçi kitlesiyle, priv hesapların ise yakın ve güvenilir kişilerden oluşan daha sınırlı bir kitleyle ilişkilendirilmesi; öğrencilerin görünürlüklerini ve izlenim yönetimlerini farklı bağlamlara göre düzenlediklerine işaret etmektedir.

Ice'in (2025) erken yetişkin ikinci hesap kullanıcılarıyla yürüttüğü fenomenolojik araştırmasında, ikinci hesaplar aracılığıyla içsel duygu ve düşünceleri açığa vurma, duygusal rahatlama sağlama ve yalnızlığı azaltma temalarının öne çıktığı belirtilmiştir. Mevcut araştırmada katılımcıların priv hesapları mutluluk, rahatlık, özgürlük ve yakın çevreyle paylaşım temalarıyla ilişkilendirmeleri bu bulguyla kısmen örtüşmektedir. Ancak Ice'in (2025) çalışmasındaki yalnızlığı azaltma ve duygusal boşalma temaları, bu araştırmanın katılımcılarında doğrudan ve belirgin bir tema olarak ortaya çıkmamıştır. Bu farklılık; yaş grubu, kültürel bağlam, örneklem özellikleri ve görüşme sorularının kapsamı bakımından değerlendirilmelidir.

Uluslararası alanyazında Instagram'daki ikincil hesap kullanımı, “second account”, “finsta” ve “rinsta” gibi kavramlar üzerinden benlik sunumu, kendini açma ve mahremiyet bağlamında incelenmektedir. Bununla birlikte, lise öğrencilerinin

“priv hesap” olarak adlandırdıkları ikincil hesapların kullanım yaygınlığını ve bu kullanıma yükledikleri anlamları karma yöntemle ele alan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu araştırma, lise öğrencilerinin priv hesap kullanımlarını hem nicel yaygınlık hem de nitel deneyim ve anlam boyutuyla incelemesi bakımından alanyazına katkı sunmaktadır.

Dewar ve diğerleri (2019), “finsta” kavramını, kullanıcıların ana Instagram hesaplarına (“rinsta”) ek olarak kullandıkları ikincil hesaplar bağlamında ele almaktadır. “Finsta” terimi, İngilizcedeki “fake” ve “Instagram” sözcüklerinin birleşiminden oluşmaktadır. Bununla birlikte, finsta kavramı anonimlik, gizlenme veya farklı amaçlarla oluşturulan ikincil hesapları da kapsayabilmektedir. Bu çalışmadaki katılımcılar ise priv hesaplarını anonimlik veya aldatma amacı taşıyan hesaplardan farklı biçimde; tanıdıkları ve güvendikleri kişilerden oluşan sınırlı bir kitleye yönelik, daha kişisel içerikler paylaşabildikleri ve kendilerini daha rahat ifade ettiklerini belirttikleri hesaplar olarak tanımlamışlardır. Bununla birlikte, finsta ve priv hesap kavramları arasında tamamen kesin sınırlar çizmek de güçtür. Kang ve Wei (2020) ile Darr ve Doss’un (2022) bulguları, ikincil Instagram hesaplarının yakın çevreyle daha serbest, mizahi ve duygusal paylaşımlar yapma; geniş izleyici kitlesinin doğrudan izlenim yönetimi baskısını azaltma işlevleri taşıyabildiğini göstermektedir. Bu yönüyle, bu çalışmadaki priv hesap deneyimleri uluslararası alanyazında finsta veya ikinci hesap başlığı altında tartışılan bazı kullanım pratikleriyle benzerlik taşımaktadır. Ancak katılımcıların hesaplarını anonimlik, aldatma veya iz sürme amacıyla değil; tanıdıkları kişilerle seçici paylaşım yapmak amacıyla tanımlamaları, “priv hesap” kavramının bu çalışma bağlamındaki ayırt edici yönünü oluşturmaktadır.

Öğrenci ifadeleri, priv hesap kullanımının öğrencilerin genel sosyal medya kullanımını artırmaktan çok mevcut sosyal medya deneyimlerini farklılaştırabildiğine işaret etmektedir. Bu hesaplar, katılımcılar tarafından daha kişiselleştirilmiş bir sosyal etkileşim alanı olarak deneyimlenmektedir. Bulgular, priv hesapların katılımcıların kimlik sunumu ve kendini ifade etme pratiklerinde önemli bir rol oynayabildiğine işaret etmektedir. Robins’in (1999) teknolojinin ilerlemesiyle ilgili tespitleri, bireylerin gerçek dünyayla bağlarını tamamen koparmadan, bu bağları yeniden şekillendirerek ve müdahale ederek sanal ortamlarda alternatif kimlikler yarattığını öne sürmektedir. Günümüz sosyal medya platformları, Robins’in televizyon çağındaki analizlerini doğrular nitelikte bir dönüşüm sunmaktadır. Özellikle priv hesaplar, bireylerin sosyal medya üzerinde farklı kimliklerini ifade etmesine olanak tanımaktadır. Bu bağlamda, priv hesapların kullanımı, bir kimlik inşası değil, birden fazla kimliğin inşası olarak değerlendirilebilir. Bireylerin farklı kitlelere kendilerini farklı şekillerde göstermek istemesi, sosyal medyayı birden fazla kimlik performansının sahnelendiği bir alan haline getirmiştir. Bu durum, priv hesap kullanımının öğrencilerin sosyal medya deneyimlerini farklılaştırabildiğini ve farklı izleyici kitlelerine yönelik benlik sunumlarıyla ilişkili olabileceğini düşündürmektedir. Bu değerlendirme, açıklayıcı sıralı karma yöntem deseninin sağladığı bütüncül bakışla desteklenmektedir. Nicel bulgular priv hesap kullanımının örneklemdeki yaygınlığını ve kullanımın cinsiyet ile okul türüne göre farklılaştığını ortaya koyarken, nitel bulgular bu kullanımın seçici görünürlük, yargılanma kaygısından uzaklaşma, yakın çevreyle iletişim, anı biriktirme ve kendini ifade etme gibi anlamlarla ilişkilendirildiğini göstermiştir. Böylece çalışma, priv hesap kullanımının yalnızca yaygınlığını değil, öğrencilerin bu kullanıma yükledikleri anlamları da birlikte açıklamıştır.

Sonuç olarak bu araştırma, priv hesapların gençlerin çevrimiçi toplumsallaşma, kendini ifade etme ve kimlik sunumu deneyimlerindeki olası rolünü anlamaya yönelik bulgular sunmaktadır. Öğrencilerin priv hesap kullanımını nasıl anlamlandırdıklarını ve bu kullanımın dijital toplumsallaşma deneyimleriyle nasıl ilişkilendiğini ortaya koyarak, bu hesapların gençlerin sosyal medya deneyimlerinde oynadığı rolü vurgulamaktadır. Araştırma sonuçları, eğitimciler, ebeveynler ve gençlerin bireysel kimlik inşası süreçlerini inceleyen araştırmacılar için yeni bir perspektif sağlamaktadır. Araştırmanın sonuçları değerlendirilirken bazı sınırlılıklar dikkate alınmalıdır. İlk olarak çalışma, belirli bir ilçedeki nitelikli lise, Anadolu lisesi ve meslek lisesi öğrencileriyle sınırlıdır; bu nedenle bulguların tüm lise öğrencilerine genellenmesi uygun değildir. İkinci olarak veriler, öğrencilerin öz-bildirimlerine dayanmaktadır; mahremiyet kaygısı, sosyal beğenirlik eğilimi veya hatırlama güçlüğü katılımcı yanıtlarını etkilemiş olabilir. Üçüncü olarak, nitel aşamaya yalnızca priv hesap kullanan ve görüşmeye gönüllü olan öğrenciler katılmıştır. Priv hesap kullanmayan, hesabını kapatan ya da hesabını gizli tutmayı seçen öğrencilerin deneyimleri bu çalışma kapsamında yeterince temsil edilmemiştir. Son olarak, araştırmanın kesitsel yapısı priv hesap kullanımının sosyal ilişkiler, dijital iyi oluş veya kimlik gelişimi üzerindeki etkileri hakkında nedensel değerlendirme yapmaya elverişli değildir.

Gelecek araştırmalarda farklı bölgelerde, okul türlerinde ve sosyoekonomik çevrelerdeki öğrencilerle daha geniş örneklemeler üzerinde çalışmalar yürütülebilir. Boylamsal araştırmalar yoluyla priv hesap kullanımının zaman içinde kimlik sunumu, akran ilişkileri, dijital iyi oluş ve mahremiyet algısıyla nasıl ilişkilendiği incelenebilir. Ayrıca priv hesap kullanmayan, hesabını kapatan veya birden fazla ikincil hesap kullanan gençlerin deneyimlerini karşılaştıran nitel çalışmalar yapılabilir. Katılımcı onamı ve mahremiyet ilkelerine sıkı biçimde uyulmak kaydıyla, dijital günlükler veya ekran görüntüsü temelli görüşmeler gibi yöntemlerle öğrencilerin anlattıkları kullanım biçimleri ile gerçek paylaşım pratikleri arasındaki ilişki de araştırılabilir.

6. Öneriler

Okullarda dijital mahremiyet, çevrimiçi benlik sunumu ve sosyal medya kullanımına yönelik öğrenci farkındalık çalışmaları yürütülebilir.

Ebeveynlere ve eğitimcilere, priv hesapların gençlerin kendini ifade etme ve akran ilişkileri bağlamındaki olası işlevleri hakkında bilgilendirme yapılabilir.

Farklı bölgelerde, okul türlerinde ve sosyoekonomik çevrelerde priv hesap kullanım yaygınlığını ve öğrencilerin bu hesaplara yükledikleri anlamları inceleyen çalışmalar gerçekleştirilebilir.

Farklı yaş gruplarını kapsayan nitel veya boylamsal araştırmalarla priv hesap kullanımının akran ilişkileri, dijital iyi oluş ve mahremiyet algısıyla ilişkisi incelenebilir.

Teşekkür

Bu araştırma sürecine gönüllü olarak katılım sağlayan tüm lise öğrencilerine ve çalışmanın yürütülmesinde desteklerini esirgemeyen herkese içten teşekkürlerimizi sunarız. Araştırma kapsamında hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme sorularının açıklayıcı sıralı karma yöntemin nitel aşamasına uygunluğu konusundaki değerli geri bildirimleri ile çalışmamıza bilimsel katkı sunan Uşak Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Berrak KOCAMAN'a şükranlarımızı sunarız. 2025 yılı TÜBİTAK 2204-A Lise Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması Sosyoloji alanında Türkiye Birinciliği derecesine layık görülen bu çalışmanın hazırlanmasına imkân sağlayan ve gençlerin bilimsel süreçlerde yer almasını destekleyen TÜBİTAK'a teşekkürlerimizi sunarız.

Etik Beyanı

Bu araştırma için gerekli olan etik kurul izni İzmir Bakırçay Üniversitesi Sosyal, Beşerî, Fen ve Mühendislik Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulu tarafından 24.02.2026 tarih ve 52 sayılı kararı ile alınmıştır. Bu çalışmada, “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gereken tüm kurallara uyulduğu ve “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirinin gerçekleştirilmediği taahhüt edilmektedir”

Kaynakça

- Alamsyah, A. G., Ardelisma, A., Nugraha, A. ve Jannah, M. (2025). Second Instagram accounts: A study of Generation Z's Self-Identity in Medan. *Satwika: Kajian Ilmu Budaya dan Perubahan Sosial*, 9(1), 62-77.
- Aristoteles. (2008). *Politika*. Remzi Kitabevi.
- Baki, A. ve Gökçek, T. (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42), 1-21.
- Beatrice, V. A. ve Damastuti, R. (2024). Phenomenon of self disclosure in use second Instagram account, study phenomenology of Gen-Z in Yogyakarta. *ICOMMEDIG: International Conference on Communication and Media Digital*, 1(1), 169–180.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). Anket geliştirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 133-151.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (17. baskı). Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2021). *Karma yöntem araştırmalarına giriş*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çakar, Y. ve Can, D. (2022). Sosyal ağlarda paylaşım türleri: Instagram’da anonim ve kişisel hesapların karşılaştırılması. D. Yengin ve H. Çiftçi (Ed.), *A’dan Z’ye iletişim çalışmaları-8* içinde (ss. 381–402). İksad Yayınevi.
- Darr, C. R. ve Doss, E. F. (2022). The fake one is the real one: Finstas, authenticity, and context collapse in teen friend groups. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 27(4), Article zmac009. <https://doi.org/10.1093/jcmc/zmac009>
- Dewar, S., Islam, S., Resor, E., ve Salehi, N. (2019). Finsta: Creating “fake” spaces for authentic performance. *Extended abstracts of the 2019 CHI conference on human factors in computing systems*, 1-6.
- Ekiz, D. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Eraslan, R. U. (2013). Sosyal medya her an ve her yerde görünür olmak. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 3(4), 29-37.
- Goffman, E. (2014). *Günlük yaşamda benliğin sunumu*. İstanbul: Metis Yayınları.

- Göker, G. (2015). İletişimin Mcdonaldlaşması: Sosyal medya üzerine bir inceleme. *Electronic Turkish Studies*, 10(2).
- Göze, A. (2005). *Siyasal düşünceler ve yönetimler*. Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Ice, E. A. C. (2025). Potret self-disclosure pada dewasa awal pengguna second account Instagram. *Majalah Bina Patria*, 19(12), 6589–6598. <https://binapatria.id/index.php/MBI>
- İçli, G. (2002). *Sosyolojiye giriş*. Anı Yayıncılık.
- Kang, J. ve Wei, L. (2020). Let me be at my funniest: Instagram users' motivations for using Finsta (a.k.a., fake Instagram). *The Social Science Journal*, 57(1), 58–71. <https://doi.org/10.1016/j.soscij.2018.12.005>
- Kurt, İ. (2012). Toplumsallaşma sürecinin ‘toplumsanallaşma’ bağlamındaki yolculuğu. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 1-10.
- Olgun, B. (2015). Sosyal medyanın tüketici satın alma davranışları üzerindeki etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 6(12).
- Özdemir, Z. (2015). Sosyal medyada kimlik inşasında yeni akım: Özçekim kullanımı. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 112-131.
- Robins, K. (1999). *İmaj: Görmenin kültürü ve politikası* (N. Türkoğlu, Çev.). Ayrıntı Yayınları.
- Saputriyan, N. (2022). *Motif kullanım second account Instagram di kalangan Generasi Z (Studi kasus mahasiswa jurusan ilmu komunikasi UIN Suska Riau)* [Lisans tezi / Skripsi, Universitas Islam Negeri Sultan Syarif Kasim Riau]. UIN Suska Riau Repository. <http://repository.uin-suska.ac.id/id/eprint/60785>
- Selimoğlu, Z. ve Pehlivan Sarı, E. (2025). Goffman'ın Dramaturjik Yaklaşımı Bağlamında Instagram'da Benlik Sunumu: Influencer Örneği. *Journal of West European Social Sciences*, 2(1), 149-165.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
-